

Hot spotaanpak in vier stappen

POLITIEACADEMIE

PA

DOE AAN
PREVENTIE

OF IS DE
VOLGENDE
INBRAAK
BIJ U

DSP-groep
Bram van Dijk & Carolien van den Handel

Politie Haaglanden
Peter Versteegh

« waakzaam en dienstbaar »

[DSP - groep]

Onderzoek – Advies – Management

POLITIE
• Politieacademie

Hot spotaanpak in vier stappen

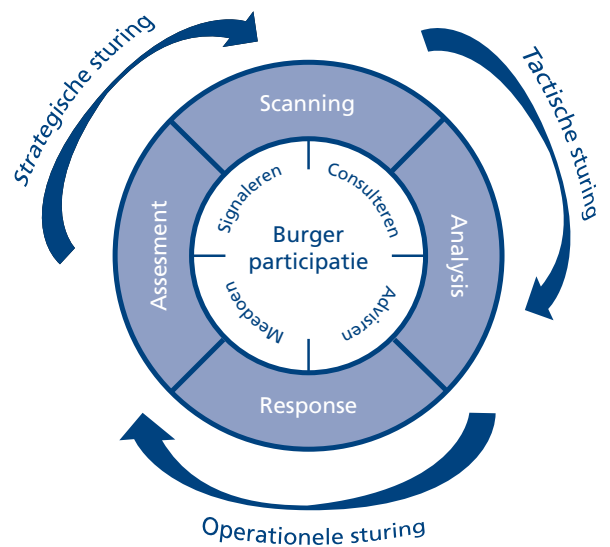
DSP-groep

Bram van Dijk

Carolien van den Handel

Politie Haaglanden

Peter Versteegh

Hot spotaanpak in vier stappen

DSP-groep

Bram van Dijk
Carolien van den Handel

Politie Haaglanden

Peter Versteegh

Foto's

Politie Haaglanden

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Voorwoord

Voorwoord

‘Effectiever politiewerk door een probleemgerichte aanpak’. Dat lijkt het thema dat de komende jaren bij de nieuwe nationale politieorganisatie extra aandacht zal moeten krijgen. Waarom? Meer focus op plekken, dadergroepen of delictgroepen alleen haalt het niet op langere termijn. Hetzelfde kan je zeggen van een (te) groot geloof in wat wij ‘gebiedsgebonden politie’ noemen. Of van een thema als burgerparticipatie. Populair bij beleidmakers, maar in de praktijk al snel vastlopend omdat het een doel op zich dreigt te worden. Deze parels van politiewerk kunnen pas echt schitteren als ze samen worden gebracht in een bredere benadering waarbij een probleemgerichte aanpak de *mindset* is, informatiesturing het hulpmiddel en burgerparticipatie een weg waarlangs. Kortom: ‘Probleemgericht samenwerken’.

Deze handleiding, tot stand gekomen op initiatief van het politiekorps Haaglanden, geeft een praktische vertaling van dit gedachtegoed. De handleiding richt zich op de hot spotaanpak, maar is ook breder toepasbaar. Voor wie probleemgericht werken een wat abstracte term is, biedt deze handleiding naast een goede theoretische onderbouwing, veel praktische handreikingen en aansprekende voorbeelden. Kortom een echte aanrader.

Peter van Os,
Programmamanager ontwikkeling gebiedsgebonden politie

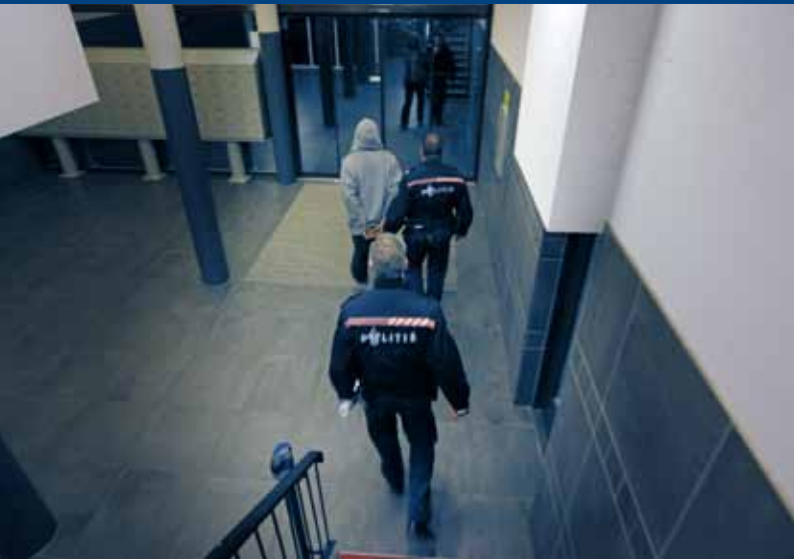
Met dank aan:

Monique Ankersmit, Nadia Auerbach, Ab Bachofner, Gineke Bosma, Nella Cadic, Paul Duijn, Gijs Folsche, Ilse Geverink, Hans Heskes, Coen Hoefnagel, Nico Hoogduin, Ap Jaspers, Ino Kalker, Willem Jan de Koning, Luit Kuipers, Richard van der Linden, Frank Maste, Els van der Pijl, Hans Rasenberg, Frans de Rooter, Nico Salemink, Jos Scheutjens, Rinus Segboer, Fred Sprinkhuizen, Wietske Straathof, Peter Wijnen en John van der Zalm

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Uitgangspunten	11
2.1	Probleemgerichte aanpak en het SARA-model	13
2.2	Informatiegestuurde politie	14
2.3	Burgerparticipatie	15
3	Scanning: selectie van een hot spot	19
3.1	Wat zijn hot spots?	21
3.2	Gebiedsscan Criminaliteit & Overlast	23
3.3	Strategische sturing	24
4	Analysis: planmatig werken	27
4.1	Analyse van het probleem	29
4.2	Opstellen van een plan van aanpak	33
4.3	Tactische sturing	36
5	Response: de aanpak	37
5.1	Burgerparticipatie	39
5.2	Situationele preventie	42
5.3	Aanpak daders	44
5.4	Operationele sturing	52
6	Assessment: evaluatie	53
6.1	Het belang van evalueren	55
6.2	Evaluatie van een hot spotaanpak	56
6.3	Strategische sturing	58
	Bijlagen	
Bijlage 1	Literatuurverwijzingen	63
Bijlage 2	Matrix van mogelijk te nemen maatregelen	67
Bijlage 3	Checklist Kenmerken jeugdgroep	71
Bijlage 4	Checklist Hot Spotaanpak	75

1. Inleiding

1 Inleiding

Het gericht inzetten op hot spots is als element van een probleemgerichte aanpak al een aantal jaren geleden in Haaglanden geïntroduceerd. In de jaren 2002 tot en met 2006 droeg de hot spotaanpak, naast maatregelen gericht op het verhogen van de pakkans en de veelplegersaanpak, in belangrijke mate bij aan de forse daling van de aangiftecriminaliteit. Vooral van diefstal uit auto, fietsdiefstal, diefstal uit woning en uit bedrijf en zakkenrollerij; de zogenoemde hot crimes.

Daar waar sprake is geweest van een probleemgerichte aanpak op hot spots en hot areas (bijvoorbeeld winkel- en uitgaansgebieden) en van hot shots (zoals zeer actieve veelplegers) is de criminaliteit sterker afgenomen dan elders. Vanaf 2006 doet zich echter weer een opmerkelijke toename voor van het aantal aangiften. De toename is vooral te zien op dezelfde hot spots en bij de hotshots. Mogelijke oorzaken zijn de terugkeer van de zeer actieve veelplegers die in de ISD-aanpak zaten en de opkomst van een categorie 'nieuwe' veelplegers. De pakkans, en dan in het bijzonder van veelplegers, lijkt verminderd. Zie voor meer informatie het boek *The Best of Three Worlds*¹. Deze handreiking kan beschouwd worden als een praktische vertaling van de ideeën in dat boek.

De stijging van de aangiftecriminaliteit wordt grotendeels verklaard door de stijging van het aantal aangiften van diefstal zonder geweld. Daarbinnen is met name de toename van diefstal uit woning zorgwekkend; omdat dit delict voor slachtoffers zowel forse materiële schade als aanzienlijke immateriële schade met zich mee kan brengen. Dit is dan ook de reden dat de aanpak diefstal uit woning door de korpsleiding als prioriteit 1 delict is benoemd. De doelstelling is om het aantal aangiften van diefstal uit woning terug te brengen. Daarbij dient de hot spotaanpak een belangrijke rol te spelen.

Tegen deze achtergrond heeft de politie Haaglanden een handreiking voor de hot spotaanpak laten samenstellen. Deze handreiking is ook bruikbaar

1 Versteegh, P., Van der Plas, T. en Nieuwstraten, H. (2010) *The Best of Three Worlds*. Effectiever politiewerk door een probleemgerichte aanpak van hot crimes, hot spots, hot shots en hot groups, Politie Haaglanden, Den Haag.

voor de aanpak van andere vormen van veelvoorkomende criminaliteit. De voorbeelden die in deze handreiking worden weergegeven hebben wel grotendeels betrekking op diefstal uit woning.

Deze handreiking is in eerste instantie bedoeld voor de politiefunctaris die is belast met de voorbereiding, uitvoering en/of coördinatie van een gerichte aanpak van een veiligheidsprobleem dat met voorrang aangepakt dient te worden. Het kan dus variëren van bijvoorbeeld een wijkagent, een chef wijkzorg, een ploegchef tot een regionaal projectleider. Maar ook gemeentelijk functionarissen en anderen die betrokken zijn bij zo'n gezamenlijke aanpak kunnen natuurlijk kennis nemen van deze handreiking.

De handreiking is beknopt en bedoeld als aandachtspuntenlijst: waar moeten we aan denken en wat moeten we doen bij de hot spotaanpak? Voor lezers die op zoek zijn naar achterliggende onderbouwing of verdiepende informatie is aan het einde van deze handreiking een overzicht met literatuurverwijzingen opgenomen.

Leeswijzer

De handreiking bestaat uit de volgende onderdelen:

- In het volgende hoofdstuk wordt gestart met een korte beschrijving van de drie uitgangspunten die het korps Haaglanden hanteert bij de aanpak van criminaliteit: het SARA-model, Informatiegestuurde politie en burgerparticipatie. De daarop volgende hoofdstukken zijn ingedeeld volgens de 4 elementen van het SARA-model.
- Bij de aanpak van hot spots is het handig dat iedereen hetzelfde onder dit begrip verstaat en de selectie van hot spots daarop gebaseerd is; in hoofdstuk 3 'Scanning' wordt hierop ingegaan.
- In hoofdstuk 4 'Analysis' wordt ingegaan op de nadere analyse van het probleem, resulterend in een plan van aanpak.
- Vervolgens gaan we in hoofdstuk 5 'Response' op de mogelijke inhoud van de aanpak in, met een onderscheid in preventie en opsporing.
- In hoofdstuk 6 'Assessment' ten slotte gaan we in op de evaluatie en monitoring van de aanpak.
- Bijlagen 1 t/m 4: literatuurverwijzingen, maatregelenmatrix en twee checklisten. In de hoofdtekst wordt op een aantal plaatsen verwezen naar centrale begrippen en achterliggende literatuur, die cursief wordt aangegeven. In de bijlage met literatuurverwijzingen wordt aangegeven waar meer (verdiepende) informatie te vinden is. Ook is een matrix van mogelijk te nemen maatregelen en een tweetal checklisten over kenmerken van jeugdgroepen en de hot spotaanpak in de bijlage opgenomen.

De tekst van hoofdstukken 3 tot en met 6 wordt geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk van de politie Haaglanden.

2. Uitgangspunten

2 Uitgangspunten

De politie Haaglanden hanteert bij de aanpak van criminaliteit een combinatie van drie veiligheidsstrategieën:

- Probleemgerichte aanpak.
- Informatiegestuurde politie.
- Burgerparticipatie.

2.1 Probleemgerichte aanpak en het SARA-model

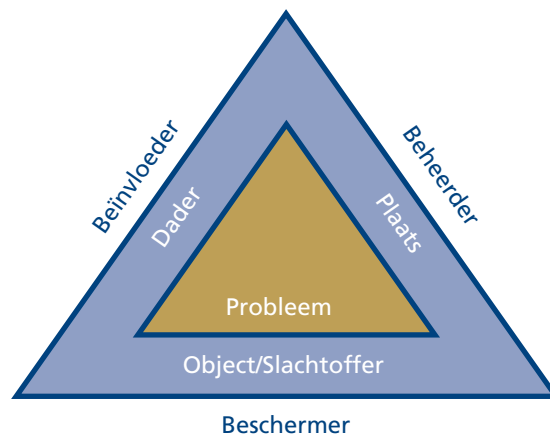
SARA staat voor Scanning, Analysis, Response and Assessment en is in de wereld vermoedelijk de meest toegepaste vorm van de probleemgerichte aanpak. Bij deze probleemgerichte aanpak wordt altijd planmatig te werk gegaan volgens de volgende vier stappen:

- In beeld krijgen van de belangrijkste problemen. In deze handreiking gaat het met name om de vraag waar de hot spots van deze problemen in Haaglanden gelokaliseerd zijn.
- Analyse van het probleem: wat is er precies aan de hand op deze hot spot, wie kan en wil er wat aan doen en welke maatregelen zijn (mogelijk) effectief? Op grond van deze probleemanalyse wordt een plan van aanpak opgesteld.
- Invoering en uitvoering van de maatregelen.
- Evaluatie van de aanpak. Hoe verloopt de invoering/uitvoering en wat zijn de resultaten? Zo nodig wordt op grond van de evaluatie de uitvoering van maatregelen bijgesteld.

Het is goed te bedenken dat wat als een netjes geordend lineair proces wordt weergegeven, in werkelijkheid veel dynamischer verloopt. Bij de aanpak van een hot spot moet continu gevolgd worden of de maatregelen die zijn ingezet wel tot de gewenste resultaten leiden en er zal in de aanpak ook vaak sprake zijn van bijstellingen in het maatregelenpakket.

De criminaliteitsdriehoek van Eck omvat de drie invalshoeken waar de probleemgerichte aanpak zich in de regel op richt:

- Het tegenhouden en/of oppakken van daders.
- Bescherming van het slachtoffer/doelwit.
- Omgevingsfactoren zoals mogelijke vluchtroutes, zichtbaarheid etc.

Figuur 1 De criminaliteitsdriehoek van Eck

2.2 Informatiegestuurde politie

In de beleidsnota 'Politie in Ontwikkeling' wordt Informatiegestuurde politie (IGP) genoemd als een belangrijke ontwikkeling waarbij informatie en kennis een grotere rol gaan spelen in het politiewerk. Om het concept van de Informatiegestuurde politie in de praktijk uit te werken is begin deze eeuw in het Verenigd Koninkrijk een National Intelligence Model (NIM) ontwikkeld. In 2004 is in opdracht van de Raad van Korpschefs een Nederlandse variant van dit model opgesteld. In het Nederlandse NIM wordt het begrip Intelligence gedefinieerd als *'Geanalyseerde informatie en kennis op grond waarvan beslissingen over de uitvoering van de politietaak worden genomen'*.

In Haaglanden wordt het informatiegestuurde werken vanuit de korpsleiding ondersteund. Een voorbeeld daarvan is de Gebiedsscan, die in 2009 is geïntroduceerd. De besluitvorming door het politiemangement – bij zowel de strategische, tactische als operationele sturing – is bij IGP gebaseerd op geobjectiveerde veiligheidsanalyses, die het voorkomen en bestrijden van criminaliteit en overlast ondersteunen.

De analyses worden op wijkteamniveau uitgevoerd door 'lokale analisten'. Op bovenlokaal en regionaal niveau worden analyses gerealiseerd door Bureau Regionale Informatie (BRI).

2.3 Burgerparticipatie

Hoe communicatiever de politie door burgers gevonden wordt, des te groter is hun vertrouwen in de politie (zie Integrale Veiligheidsmonitor 2010). Politiebureaus die hoog scoren op de kwaliteit van communicatie scoren ook hoog op het vertrouwen in de politie.

Vanzelfsprekend is het voor de legitimiteit van het gezag belangrijk dat burgers vertrouwen in de politie hebben. Bovendien zijn burgers die vertrouwen hebben in de politie eerder bereid om samen te werken met de politie. Grofweg zijn er vier vormen van samenwerking te onderscheiden:

- Allereerst kan de politie burgers **informer**en over de aard, omvang en ontwikkeling van de belangrijkste problemen op het gebied van criminaliteit en overlast. Burgers ontlenen hun beeld van de veiligheid vaak aan alarmerende berichten in de media en aan verhalen op feestjes en in de kroeg. Met een website als www.hoeveiligismijnwijk.nl of ander gebruik van (sociale) media kan de politie een realistisch beeld schetsen van de werkelijke slachtofferkans.

Voorbeeld: www.hoeveiligismijnwijk.nl

- De tweede vorm betreft het **adviseren** van burgers over preventieve maatregelen om de mogelijke slachtofferkans te verkleinen. Dat kan variëren van het aanbrenge van inbraakwerende maatregelen in hun huis tot het meedoen aan een project waarbij burgers toezicht houden in een buurt.

- Ten derde kunnen burgers ook een rol spelen bij het bepalen van de problemen waar de politie meer aandacht aan moet besteden. Dit **consulteren** van burgers is een belangrijk element van effectief politiewerk. Burgers geven vaak aan dat prioriteit gegeven moet worden aan de problemen in hun directe omgeving die hun veiligheidsbeleving negatief beïnvloeden. Dit worden *signal events* genoemd. Naast inbraak worden hier jeugdoverlast en parkeerproblemen toe gerekend. Gemeenten kunnen vaak ook een belangrijke rol spelen bij de probleemgerichte aanpak van zulke problemen.
- Tot slot kan de aanpak natuurlijk niet zonder burgers die actief **mee-doen**. Zo zijn burgers een zeer belangrijke bron van informatie voor het opsporingsproces. Als ze slachtoffer worden van een misdrijf, is het natuurlijk van belang dat ze aangifte doen. Daarnaast kan ook informatie van andere burgers een belangrijke bijdrage leveren aan de opsporing van daders. Het onderzoek *'Meer heterdaadkracht; Aanhoudend in de buurt'* van de Politieacademie toont het belang van burgerinformatie overtuigend aan. Zo'n 80 tot 90% van alle verdachten wordt op heterdaad aangehouden, gemiddeld komt zo'n 70% van de heterdaad aanhoudingen op initiatief van burgers tot stand. Vergroten van heterdaadkracht is een buitengewoon belangrijk onderdeel van een probleemgerichte aanpak.

Politie Ypenburg (@PolYpenburg)
21-02-11 20:49

WIST U: Dat Politie Ypenburg /Leidschenveen in 2009-733 meldingen van baldadigheid/overlastjeugd heeft gekregen en in 2010-495 meldingen

Voorbeeld : Twitterbericht

Grote én kleine veiligheidsproblemen

De in deze handreiking beschreven aanpak hoeft niet altijd gericht te zijn op een 'groot' veiligheidsprobleem, waarbij alle stappen volledig moeten worden uitgevoerd. Het is ook een manier van denken, een visie op politiewerk.

Twee voorbeelden:

- In buurt X vinden jaar in jaar uit verreweg de meeste woninginbraken plaats. Het is een heel hardnekkig probleem. Dat probleem kan alleen definitief worden opgelost als op basis van een grondige analyse duidelijk wordt welke factoren (Driehoek van Eck) er toe leiden dat juist in deze buurt veel wordt ingebroken. Een werkgroep van alle betrokkenen, waaronder burgers, realiseert vervolgens een plan van aanpak. In dit plan van aanpak worden afspraken gemaakt over de uitvoering van een passende combinatie van preventieve, strafrechtelijke en bestuurlijke maatregelen. Wie doet wat en wanneer en met welk resul-

taat? Ook over de evaluatie worden afspraken gemaakt. We komen hier in deze handreiking uitgebreid op terug.

- Bij de hoofdingang van school Y wordt keer op keer door ouders fout geparkeerd. Dit leidt tot gevaarlijke toestanden. Verderop is voldoende parkeergelegenheid. De wijkagent bespreekt het probleem met de schooldirectie. Samen komen zij tot een oplossing. Na een periode van waarschuwen, zijn er nog steeds ouders die liever hun kind vanuit de auto voor de voordeur van de school afzetten dan een stukje te moeten lopen. De tijd van waarschuwen is voorbij. In de briefing wordt afgesproken dat de surveillancedienst rond de school 'probleemgericht' gaat handhaven. Geen werkgroep, geen plan van aanpak. Wel een probleemgerichte aanpak.

Politie Ypenburg (@PoLYpenburg)
21-02-11 13:00

vr 18-2 collega's 's-ochtends #parkeeroverlast geconstateerd bij school De BALANS. Deze week gaat er bekeurd worden door de politie.

Voorbeeld : Twitterbericht

In de volgende vier hoofdstukken wordt de hot spotaanpak in vier stappen uitgebreid beschreven en met tal van voorbeelden toegelicht. In bijlage 4 is voor het gemak een checklist opgenomen met behulp waarvan de belangrijkste activiteiten van de hot spotaanpak kunnen worden afgevinkt.

3. Scanning:

selectie van een hot spot

3 Scanning: selectie van een hot spot

3.1 Wat zijn hot spots?

De definitie

Een eerste voorwaarde voor het kunnen selecteren van een hot spot is dat we weten wat een hot spot is. Een gangbare definitie luidt:

Onder een hot spot verstaan we een specifieke geografische locatie waar gedurende langere tijd en/of terugkerend sprake is van een hoge concentratie van criminaliteit en/of overlast, die kan worden toegeschreven aan kenmerkende omstandigheden en/of gelegenheidsfactoren.

Naast het begrip hot spot wordt ook het begrip hot area gebruikt, daar geldt dezelfde definitie voor, maar gaat het om gebieden met een groter oppervlak.

In deze handreiking zullen we dit onderscheid verder niet hanteren; daar waar gesproken wordt over hot spot kan het ook een groter gebied betreffen.

Het onderkennen van hot spots

Bij het onderkennen van de meest hardnekkige veiligheidsproblemen speelt de zogenoemde 80/20-regel een belangrijke rol. Deze '80/20-regel' gaat over de keer op keer aangetoonde wetmatigheid dat een groot deel van de gevolgen voortvloeit uit een klein deel van de oorzaken. Dat geldt ook voor criminaliteit en overlast. De praktijk leert dat deze problemen zich altijd concentreren op specifieke locaties en onder specifieke slachtoffers, daders en dadergroepen.

Om vast te stellen welke problemen met voorrang aangepakt moeten worden, kan bovendien gebruik worden gemaakt van 'cheers'. Dat staat

voor Community (buurt), Harmful (schade), Expectations (verwachtingen), Events (incidenten), Recurring (herhaling) en Similarity (overeenkomsten) en daarmee zijn de zes vereiste elementen van een probleem aangegeven:

- Buurt: een deel van de samenleving - burgers, bedrijven of instellingen in het gebied - moet schade ondervinden.
- Schade: de schade kan betrekking hebben op verlies of beschadiging van eigendom, letsel, ernstige psychische klachten of aantasting van politiecapaciteit.
- Verwachtingen: een aantal mensen uit de buurt verwacht van de politie dat de schade wordt aanpakt. Uit analyse zal blijken wat de oorzaken zijn.
- Incidenten: het moet duidelijk zijn welke incidenten deel uitmaken van het probleem.
- Herhaling: de incidenten moeten niet eenmalig zijn maar terugkeren.
- Overeenkomsten: de incidenten moeten overeenkomsten hebben. Bij een hot spot is de overeenkomst in ieder geval dat de incidenten op dezelfde plek plaatsvinden, maar daarnaast kan sprake zijn van overeenkomst van dader(groepen), omstandigheden, type slachtoffers etc.

Als aan al deze elementen voldaan is, gaat het om een hot spot die aangepakt moet worden.

'80/20-regel' en onveiligheid

Delicten (hot crimes): een beperkt aantal soorten delicten vormt het grootste deel van de criminaliteit.

Overlast (hot disorders): een beperkt aantal soorten overlast vormt het grootste deel van alle overlast.

Locaties (hot spots): een groot deel van de criminaliteit en overlast vindt plaats op een beperkt aantal locaties.

Binnensteden, wijken en buurten (hot areas): een groot deel van de criminaliteit en overlast vindt plaats in de binnensteden en in een beperkt aantal wijken en buurten.

Daders (hot shots): een groot deel van de criminaliteit wordt gepleegd door een klein aantal criminelen.

Dadergroepen (hot groups): een groot deel van de criminaliteit wordt gepleegd door een klein aantal dadergroepen.

Slachtoffers (hot victims): een klein deel van de slachtoffers is slachtoffer van een groot deel van de delicten.

Tijdstippen (hot times): een groot deel van de criminaliteit en overlast vindt plaats op een beperkt aantal tijdstippen of tijdsperiodes.

Buit (hot targets): het grootste deel van de diefstallen is gericht op een beperkt aantal buitsoorten.

Voorzieningen (hot facilities): het grootste deel van de criminaliteit wordt gepleegd in een klein deel van de winkels, kantoren, bedrijven, bedrijventerreinen, scholen, sportcomplexen, openbaar vervoer, et cetera.

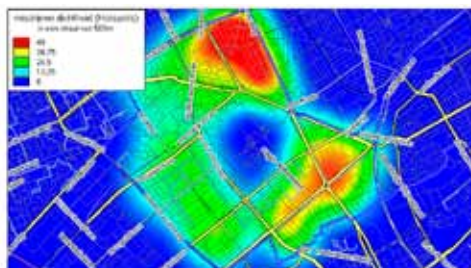
3.2 Gebiedsscan Criminaliteit & Overlast

In de eerste maanden van elk jaar wordt door alle wijkbureaus van de politie een *Gebiedsscan Criminaliteit en Overlast* opgesteld. Met de realisatie van de gebiedsscan wordt voldaan aan een van de Landelijke prioriteiten politie 2011-2014. Het meest kenmerkende aspect in de Gebiedsscan is dat uitvoerende politiefunctionarissen samen met lokale analisten in een speciale bijeenkomst dieper op de veiligheidsanalyses ingaan om zicht te krijgen op 'het beeld achter de cijfers'.

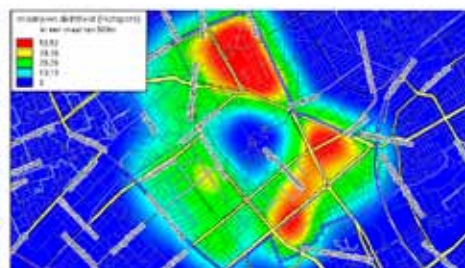
Volgens een gestandaardiseerde werkwijze wordt op gebiedsniveau (wijk, buurt) de meest hardnekkige problematiek op het gebied van criminaliteit en overlast in beeld gebracht. Hiervoor wordt de zogenoemde 'harde informatie' (systeemkennis) gekoppeld aan 'zachte informatie'. De informatie wordt ook wel 'straatkennis' genoemd (kennis die wijkagenten, surveillanten, rechercheurs, jeugdagenten en andere politiemensen hebben). Politiemensen die werken in dit gebied beschikken over kennis en informatie die niet uit systemen te krijgen is. Het zijn deze politiemensen op straat die vaak vroegtijdig ontwikkelingen signaleren en die achtergronden kennen van hun werkgebied én van de lokale bewoners en ondernemers. Daarmee geeft de gebiedsscan zicht op de belangrijkste hot spots criminaliteit en overlast in een bepaald gebied. Tevens worden mogelijke verklarende factoren weergegeven waarom de betreffende vorm van criminaliteit zich op precies die plek concentreert.

In onderstaand voorbeeld uit de gebiedsscan van bureau Zuiderpark is in zo'n eerste, globale analyse van de problematiek, met informatie over daders, slachtoffers/doelwitten en situationele aspecten, de driehoek van Eck te herkennen.

HOT SPOT KAART DIEFSTAL UIT WONING 2008

HOT SPOT KAART DIEFSTAL UIT WONING 2009

Expertkennis

Uit bovenstaande hot spotkaarten kan worden afgeleid dat het merendeel van het aantal diefstallen uit woningen zich concentreert in de wijken Rustenburg - Oostbroek en Moerwijk. De hot spot van het aantal inbraken in woningen is in 2009 toegenomen ten opzichte van 2008. Daarnaast is de hot spot van het aantal inbraken in woningen in de wijk Moerwijk opvallend toegenomen. Over het algemeen

kan van de wijk Moerwijk worden gesteld dat dit een kwetsbare wijk is door zijn bebouwing. In deze wijk wordt veelal ingebroken door inklimming aan de achterzijde of het verbreken van de voordeur. De gezamenlijk binnentuinen maken het criminelen redelijk eenvoudig de achterzijde van een woning te forceren. Er is sprake van slecht onderhoud en weinig inbraakpreventie. Daarnaast is er in deze wijk sprake van verminderde sociale cohesie.

In de wijk Rustenburg – Oostbroek is sprake van ouderwetse bebouwing. Ongeveer 80% van het totaal aantal woningen betreft een koopwoning. Het merendeel van deze woningen bestaat uit portiekwoningen waar criminelen ‘uit het zicht’ hun slag kunnen slaan. Dit maakt de wijk kwetsbaar. Daarnaast is er veelal sprake van slecht of achterstallig hang – en sluitwerk omdat bewoners geen investeringen op dit gebied willen doen. Het groeiende aantal woninginbraken in de wijk Rustenburg – Oostbroek wordt mogelijk gepleegd door een groep jongeren afkomstig uit het werkgebied van bureau De Heemstraat. Opvallend zijn de wijken Leyenburg en Morgenstond door hun lagere aantal inbraken in woningen. In de wijk Leyenburg wordt dit toegeschreven aan een grotere sociale cohesie en in de wijk Morgenstond wordt dit toegeschreven aan de ingezette positieve verandering van deze krachtwijk. Inmiddels heeft hier meer opbouw plaatsgevonden en is er sprake van een actieve bewonersvereniging.

Het onderkennen van hot spots dient echter niet alleen op basis van de gebiedsscan te gebeuren:

- In de eerste plaats is het nodig om in te spelen op de actualiteit. Er kunnen immers altijd signalen binnenkomen, bijvoorbeeld via wijkagenten of verontruste burgers, dat de criminaliteit op een bepaalde plek de spuigaten uitloopt. Op grond van die signalen vindt dan direct een nadere analyse plaats.
- In de tweede plaats moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de hot spot in het werkgebied van meerdere wijkbureaus ligt.
- Ten slotte wordt ook in de groepsaanpak van de gemeente Den Haag (zie hoofdstuk 5) gewerkt met hot spots. Voor hot spots die door Haagse wijkbureaus aangepakt worden is het goed om na te gaan in hoeverre er sprake is van overlap en samenwerkingsmogelijkheden.

3.3 Strategische sturing

Strategische sturing gaat over de ‘wat-vraag’. Welke veiligheidsproblemen moeten met voorrang worden aangepakt. De hiervoor besproken Gebiedsscan Criminaliteit & Overlast speelt een belangrijke rol bij zowel de interne als externe sturing van het politiewerk op lokaal niveau. In het Strategische Managementteam (SMT) van het politiebureau worden de resultaten van de Gebiedsscan besproken. In het werkplan (Planrap) van het bureau wordt vermeld op welke wijze de belangrijkste veiligheidsproblemen in het komende jaar met voorrang zullen worden aangepakt. Ook in het

4-maandelijkse Sturingsgesprek met de betrokken adjunct-directeur (uit de korpsleiding) komen de Gebiedsscan en de geadviseerde prioriteiten aan de orde. Wat gaat goed, en wat kan beter en is er steun van de korpsleiding nodig? Op deze manier bestaat er in het hele politiekorps – van management tot uitvoering - betrokkenheid bij de probleemgerichte aanpak van de allerbelangrijkste problemen in de wijken en buurten in de regio.

Daarbij is het belangrijk dat de politie – in het licht van haar signalerende en adviserende taak – de Gebiedsscan in een zo vroeg mogelijk stadium met de veiligheidspartners bespreekt. Na bespreking in het SMT wordt de Gebiedsscan samen met Planrap ingebracht in het vooroverleg van de lokale driehoek of van het veiligheidsoverleg. Onder verantwoordelijkheid van de bureauchef zorgt het bureau ervoor dat vóór 1 juni een bijeenkomst met de veiligheidspartners plaatsvindt, waarin de inhoud van de Gebiedsscan besproken wordt. Ook de op dat moment bekende (concept)plannen van de gemeente en van het OM kunnen dan worden besproken. Die bespreking is gericht op onderlinge afstemming van de planning van politie, OM, gemeente en zo nodig andere organisaties voor het volgende kalenderjaar. De uitkomsten van de Gebiedsscan en van het overleg daarover met de veiligheidspartners worden dan verwerkt in het lokale veiligheidsplan van de gemeente voor het navolgende kalenderjaar.

Kernelementen	
1	Maak in gebiedsscan gebruik van systeemkennis en praktijkkennis.
2	Maak gebruik van informatie van burgers en ondernemers.
3	Bepaal de belangrijkste problemen.
4	Bespreek de uitkomsten in het SMT en met de korpsleiding.
5	Bespreek de gebiedsscan met gemeente en openbaar ministerie.
6	De uitkomsten worden opgenomen in het integrale, lokale veiligheidsplan.

4. Analysis: planmatig werken

4 Analysis: planmatig werken

4.1 Analyse van het probleem

Het gebeurt regelmatig dat het initiatief tot het maken van een probleem-analyse bij de politie ligt.² Dat wil niet zeggen dat de politie dat dan ook alleen moet doen. Een eerste vereiste is dat het probleem wordt herkend en gedeeld door de lokale partners. Als deze stap wordt overgeslagen bestaat een grote kans op mislukking. Ook wanneer een probleem wordt aangedragen door burgers, is het belangrijk eerst alle partijen te betrekken voor tot actie wordt overgegaan. Zowel buurtbijeenkomsten als individuele gesprekken zijn hiervoor aangewezen middelen.

Het ligt voor de hand dat de nadere analyse zich richt op het type misdrijven dat het vaakst voorkomt en de grootste invloed heeft op slachtoffers. De Gebiedsscan vormt een goede basis. Afhankelijk van de mate waarin voor deze scan al een gedetailleerde analyse is uitgevoerd wordt aanvullende informatie verzameld. Daarin worden ook de meest actuele gegevens betrokken.

De publicatie 'Probleemgericht werken en de rol van criminaliteitsanalyse in 60 kleine stappen'³ geeft veel tips voor het opstellen van een goede analyse. Enkele daarvan zijn:

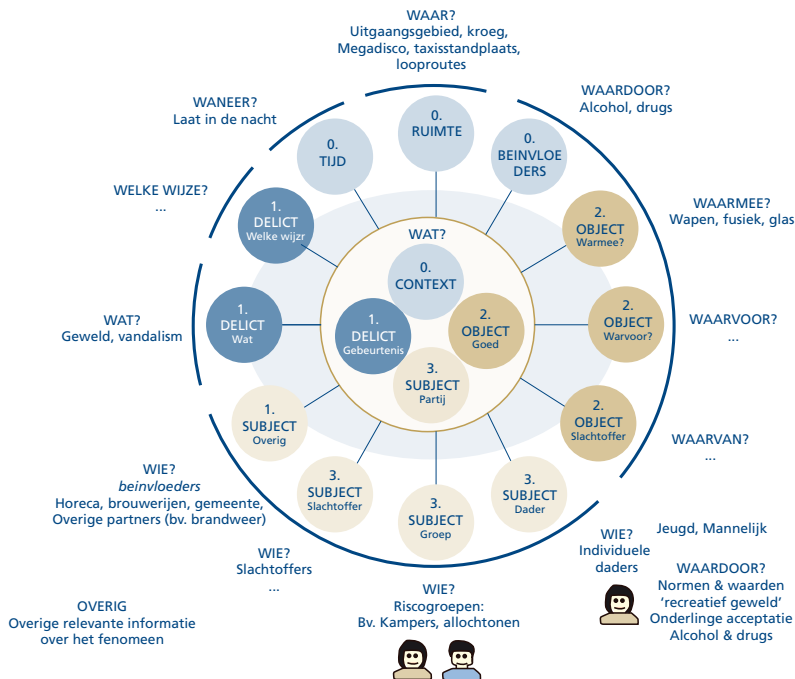
- Ga niet alleen op cijfers af, maar ga het gebied in en spreek met slachtoffers en zo mogelijk ook met daders om zicht te krijgen op de toedracht en achterliggende oorzaken van de misdrijven. Burgers vormen een belangrijke informatiebron voor de politie. Zij kunnen als geen ander aangeven wat de risicofactoren in de buurt zijn. Omdat lang niet alle zaken bij de politie worden gemeld is het erg belangrijk dat de wijkagent de lokale kennis verzamelt door de goede contacten in de buurt te benutten. Alle informatie is relevant. Of het nou gaat over overlastgevende

² Dat hoeft natuurlijk lang niet altijd het geval te zijn. Zeker in grotere gemeenten gebeurt het regelmatig dat bijvoorbeeld de gemeente een bepaald probleem nader geanalyseerd wil hebben.

³ Dit boek is een vertaling van 'Crime analysis for problem solvers in 60 small steps', geschreven door Ron Clark en John Eck.

jongeren, over problematiek die zich achter de voordeur af speelt, over sluiproutes door de buurt, over verdachte handelingen van (onbekende) personen, alles vormt aanknopingspunten voor preventie en voor opsporing. Voor de inzet van doeltreffende maatregelen is concrete kennis over probleemsituaties en over het gedrag van daders en verdachten essentieel. Het afsluiten van een doorgangspunt is bijvoorbeeld weinig effectief als de daders een andere route blijken te nemen.

- Bekijk of de '80/20'-regel van Pareto van toepassing is (zie 3.1).
- Betrek vooral de veiligheidspartners, waaronder ook burgers en ondernemers, bij de analyse van het probleem.
- Beantwoord de 7 Gouden W's :
 - Wie zijn er bij betrokken: daders, slachtoffers en (mogelijk) getuigen?
 - Wat gebeurt er: hoe voltrekken de delicten zich?
 - Waar gebeurt het?
 - Wanneer gebeurt het?
 - Waarom handelen ze zo?
 - Waarmee wordt het delict gepleegd?
 - Wijze waarop daders opereren: de modus operandi.
- Maak daarbij gebruik van de Informatieoos probleemgerichte aanpak:

Informatieoos probleemgerichte aanpak⁴

4 Ontleend aan: 'Uniform stappenplan probleemgericht werken, Deel 1' door: Valérie Evers (2008), Politieacademie, Apeldoorn.

Voorbeeld : Probleemanalyse woninginbraak

Om gericht op woninginbraak in te kunnen zetten is het van belang over een reeks aan voorvallen systematische informatie te verzamelen aan de hand van de drie invalshoeken van Eck:

Het tegenhouden of/ten oppakken van daders:

- achtergrondgegevens van lokale veelplegers/verdachten en kennis over lokale hot groups;
- informatie over/van helers / opkopers;
- informatie over de buit / het doelwit;
- dagen en tijden (incl. bijzondere momenten als koopavonden, vakanties, belangrijke voetbalwedstrijden, etc.) waarop de daders actief zijn;
- gebruikte vervoermiddelen;
- wie zijn de beïnvloeders (geslaagde familieleden of vrienden-profvoetballers, artiesten).

Bescherming van het slachtoffer/ doelwit

- op welke buit zijn de daders uit;
- betreft het insluiping, forceren, breken, overvallen, etc.;
- op welk punt werd de woning aangevallen (voor/achter, beneden/boven, raam/deur/daklicht/bovenlicht, etc.);
- welke werkwijze is toegepast en welk gereedschap werd gebruikt (modus operandi);
- specifieke kenmerken van de slachtoffers (ouderen, allochtonen, studenten, sociaaleconomische klasse, etc.);
- wie zijn de beschermers (bewoners, burens, politie, toezichthouders).

Omgevingsfactoren zoals mogelijke vluchtroutes, zichtbaarheid, etc.

- type woningen, ligging van de woningen, kenmerken van de directe omgeving (achterpaden, verlichting, groen, passanten, etc.);
- welke hulpmiddelen (opstapjes) waren ter beschikking (schuttingen, afvalcontainers, losliggend/bereikbaar gereedschap, regenpijpen, balkons, etc.);
- informeel toezicht dat mogelijk is door verlichting en zicht;
- surveillancemogelijkheden voor de politie (voertuig?);
- aanwezigheid natuurlijke barrières;
- vluchtroutes (achterpaden, plantsoenen, bosschages, etc.);
- aanwezigheid bijzondere voorzieningen (kroegen, winkels, jongerencentra, hangplaatsen, etc.) die als uitvalbasis en afzetmarkt gebruikt kunnen worden;
- wie zijn de beheerders (winkeliers, horecaondernemers, clubhuisbeheerders).

Nadere analyse van de hot spots met veel diefstal uit woning in Rustenburg-Oostbroek en Moerwijk bracht aan het licht dat sprake

was van 'feitelijke' woninginbraken en van babbeltrucs. Na recente aanhouding van een hot group bleek een belangrijk deel van de babbeltrucs opgelost. Daarom werd besloten de aanpak uitsluitend te richten op de 'feitelijke' woninginbraken. Deze werden dus uit de data gefilterd om de informatie zuiver te houden.

Uit verdere analyse bleek vervolgens dat de piek van de woninginbraken zich voordeed in de maanden oktober, november en december. Op alle dagen van de week met uitzondering van zondag en vooral in de middaguren. Deze informatie, gekoppeld aan de informatie over de modus operandi in de beide wijken, bood veel aanknopingspunten voor zowel de preventieve aanpak als de inzet voor opsporing van de daders.

De 'systeem informatie' werd bovendien voortdurend geactualiseerd, zodat verschuivingen in het inbraakpatroon steeds goed zichtbaar bleven.

Om de delictinformatie zo scherp mogelijk te krijgen is systematisch gebruik gemaakt van het zip-pakket bij de opname van de inbraken en voerde de technische recherche op zo veel mogelijk inbraken-onderzoek uit.

- Bepaal wie iets aan het probleem willen en kunnen doen.
Een van de grootste valkuilen bij de hot spotaanpak is dat de politie het probleem alleen probeert op te lossen. Dit leidt op zijn best tot een tijdelijk succes. Het is in de analyse daarom nodig om na te gaan wie een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van een probleem en te bepalen wie in de wijk de sleutelpersonen zijn die veel invloed hebben bij hun achterban.
In de Criminaliteitsdriehoek van Eck wordt gesproken over beschermers, beheerders en beïnvloeders (de 3 B's). Politieagenten, gemeentelijke toezichthouders, boswachters en ook particuliere beveiligers worden in het model beschouwd als beschermers van slachtoffers en objecten. Ook samen met verantwoordelijke beheerders (gemeente, winkelier, vereniging, etcetera) kan worden gezocht naar mogelijkheden om de problemen in de omgeving of plaats vóór te zijn. Personen in de omgeving van criminelen, bijvoorbeeld familieleden of coaches uit de eigen etnische groep, zijn vaak het best in staat invloed uit te oefenen op hun gedrag. Zij zijn de beïnvloeders, die Eck in zijn driehoek bedoelt.

Voorbeeld : Rolmodellen als beïnvloeders

Het Haagse stadsdeel Escamp kampt traditioneel met veel overlast van jongeren, vooral rondom Oud en Nieuw en tijdens andere groot-schalige evenementen, zoals wedstrijden van het Nederlands elftal. Sinds de politie echter samenwerkt met de zogenoemde 'rolmodellen' uit de wijk, bewoners van verschillende leeftijden, is de situatie enorm verbeterd. De rolmodellen zijn mensen aan wie jongeren zich kunnen optrekken. Bijvoorbeeld omdat het een succesvolle kickbok-

ser is. Of een gerespecteerd vader of opa. Vooral in aanloop naar de jaarwisseling is het netwerk actief, samen met de politie en andere partners. De inmiddels meer dan 250 vrijwilligers zijn dan op straat, in jongerencentra en in moskeeën aanwezig. De politie en andere organisaties zorgen voor instructies en begeleiding. De rolmodellen praten met jongeren en spreken hen zo nodig aan op hun gedrag. Deze innovatieve aanpak zorgt er voor dat de sociale controle verbetert en dat bewoners elkaar weer kennen.

Tijdens de laatste jaarwisseling 2010/2011 was op geen enkele risicolocatie een jongere op straat! Op de feestlocaties heeft geen enkel incident plaatsgevonden. De gemeente ondersteunt de politie en vult zo perfect aan. Financieel ondersteunen gemeente, wooncorporaties en diverse particuliere instellingen.

4.2 Opstellen van een plan van aanpak

Mede op basis van de analyse wordt een plan van aanpak opgesteld voor het verminderen van het aantal misdrijven in het betreffende gebied. Vaak verlopen de analyse en het opstellen van een plan van aanpak parallel: na de eerste analyseactiviteiten kan een opzet van een plan van aanpak worden gemaakt en vervolgens kan die opzet worden aangevuld op basis van de verdere informatie die wordt verzameld.

Voorbeeld : Onderwerpen in plan van aanpak

In het plan van aanpak worden in elk geval de volgende onderwerpen opgenomen:

Korte probleembeschrijving

- Afbakening van probleem en gebied (hot crime en hot spot)
- Hoe is de objectieve en de subjectieve veiligheid
- Wie zijn de slachtoffers / wat is het doelwit (hot victims)
- Wie zijn de verdachten / daders (hot shots en hot group)

Doelstellingen

- Hoofddoelstelling en subdoelstellingen (SMART)
- Welk resultaat wordt beoogd

Organisatie

- Welke partijen zijn betrokken bij de aanpak en wat is ieders rol
- Wie coördineert en wie voert de regie

Maatregelen

- Preventie (situationele aanpak)
- Repressie (dader aanpak)

verder op volgende bladzijde

Communicatie

- Intern
- Extern (tussen partners en naar burgers)

Evaluatie

- Proces
- Effect

Vorbereiding

De publicatie 'Probleemgericht werken en de rol van criminaliteitsanalyse in 60 kleine stappen' geeft ook een aantal tips voor het opstellen van het plan van aanpak:

- Vind niet opnieuw het wiel uit en maak dankbaar gebruik van reeds bestaande informatie en kennis over best practices: allereerst binnen het eigen korps bij het adviespunt Preventie en Veiligheid en andere wijkbureaus. Daarnaast is het zinvol op Politie Kennisnet na te gaan welke relevante informatie bij andere regio's bestaat. Ook Politie 2.0 is een goed medium om vragen uit te zetten bij collega's elders in het land. En natuurlijk kan ook buiten de politieorganisatie relevante informatie aanwezig zijn. Een nuttige website is die van het CCV (www.hetccv.nl) waar een breed scala aan good practices is te vinden. De afdelingen OOV van de gemeenten in de regio kunnen ook over relevante informatie beschikken.
- Als de 80/20-regel van Pareto van toepassing is (zie het kader in 3.1) dan is het uiteraard raadzaam dat ook de maatregelen hierop zijn geconcentreerd.
- De buurt in gaan is niet alleen verstandig voor het *verkrijgen* van aanvullende informatie, maar ook om informatie te *verstrekken* en burgers te bewegen mee te werken aan de aanpak van de problemen (zie ook onder Heterdaadkracht in 5.3.).

Het formuleren van doelstellingen

De kern van het plan van aanpak wordt gevormd door de doelstellingen. Daarmee wordt richting gegeven aan de aanpak van het probleem. De doelstellingen hebben betrekking op de geselecteerde misdrijven en moeten Smart geformuleerd te zijn. Smart staat voor specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. De doelstellingen van een hot spotaanpak moeten dus aangeven welk percentage reductie voor welk type misdrijven in welk tijdsbestek gerealiseerd moet worden. In de praktijk wordt vaak geworsteld met het formuleren van doelstellingen en dat heeft te maken met de begrippen acceptabel en realistisch. Immers, de doelstellingen moeten zo geformuleerd worden dat de mensen die een bijdrage aan het project leveren zich eraan willen verbinden. Om dit te realiseren, zijn de volgende tips van belang:

- Maak gebruik van de ervaringen die elders met de aanpak van vergelijkbare problematiek is opgedaan. Daarmee kunnen schattingen van reducties van criminaliteit enigszins onderbouwd worden.
- Wees niet te optimistisch en ook niet te defensief. Ferme doelstellingen kunnen weliswaar tot enthousiasme leiden, maar ook tot te hoge verwachtingen bij de partijen (burgers, bedrijven) die het meeste baat hebben bij de vermindering van het probleem. Anderzijds zullen te bescheiden doelstellingen het enthousiasme temperen. Het kan daarbij zeker helpen om een aantal verschillende betrokkenen (bewoners, professionals, collega's) *onafhankelijk van elkaar* te vragen of zij de doelstellingen die u in gedachten heeft als realistisch te beschouwen.

Het kiezen van maatregelen

De maatregelen die onderdeel uitmaken van de aanpak moeten vanzelfsprekend aansluiten bij de geformuleerde doelstellingen en de uitkomsten van de probleemanalyse. Op grond van de probleemanalyse is duidelijk welke mogelijkheden er zijn om het probleem aan te pakken. Vaak zal het echter nodig zijn om keuzes te maken. De beschikbaarheid van middelen (zowel financieel als in mensen) is immers altijd begrensd.

Het uiteindelijke maatregelenpakket moet, naast aansluiten op probleemanalyse en doelstellingen, aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Er moet draagvlak zijn onder alle betrokkenen van politie, OM en gemeente en natuurlijk ook burgers en ondernemers in het gebied.
- Combinatie van maatregelen
Situatieve preventie en de aanpak van daders dienen zo veel mogelijk te worden gecombineerd. Maatregelen die de pakkans vergroten moeten zo nodig worden aangevuld met maatregelen die het potentiële daders aantrekkelijk maakt hun criminele gedrag te stoppen. Zie ook bijlage 2.
- Samenhang in de maatregelen
Maatregelen moeten niet tegenstrijdig zijn en elkaar bij voorkeur versterken. Zo kan een project, gericht op het stimuleren van toezicht door burgers, gecombineerd worden met maatregelen die de mogelijkheid voor toezicht vergroten, bijvoorbeeld door het verbeteren van de verlichting op bepaalde plekken.
- Quick wins
Het draagvlak voor de gekozen aanpak wordt bevorderd als er snel zichtbare resultaten worden geboekt; zeker onder de bewoners en ondernemers. Tref daarom minstens één maatregel die op korte termijn zichtbaar resultaat oplevert. Dat verhoogt de bereidheid medewerking aan de verdere aanpak te leveren.
- Last but not least moet duidelijk zijn welke rol burgers gaan spelen in de aanpak. Een aanpak kan niet succesvol zijn zonder dat burgers een inbreng hebben (zie 5.1).

4.3 Tactische sturing

Tactische sturing gaat over de ‘Hoe-vraag’. Op welke manier kan een specifiek veiligheidsprobleem zo doeltreffend mogelijk worden aangepakt? Het gaat dan veelal om de aanpak van concrete problemen (*hot spots, hot shots en/of hot groups*) die binnen de vastgestelde prioriteiten (strategische sturing) vallen. Het betreft met name de problemen die in de Gebiedsscan geprioriteerd zijn. Het voordeel is dat – als het goed is – de aanpak van zo’n concreet probleem ook inmiddels prioriteit heeft bij de andere veiligheidspartners.

Binnen de politie vindt tactische sturing plaats in het Tactisch Managementteam (TMT). Hier wordt het (interne) plan van aanpak voor de hot spot aanpak vastgesteld. Buiten de politie kunnen afspraken over de uitvoering van een probleemgerichte aanpak van een groot veiligheidsprobleem worden gemaakt en gemonitord in de lokale driehoek dan wel het veiligheidsoverleg. De aanpak van een hot spot moet passen binnen de prioriteitstelling van de driehoek.

Een veel voorkomend probleem waar een hot spotaanpak mee te kampen heeft, is dat de prioriteitstelling op ieder moment door incidenten doorkruist kan worden. Zo dreigt in een grootstedelijk korps als Haaglanden, waar ook veel demonstraties worden gehouden, het gevaar van het onttrekken van personele capaciteit aan de aanpak van een hot spot. Het is verstandig hier bij de afspraken over personele inzet op te anticiperen. Ook dient te worden bekeken welke taken door politievrijwilligers ingevuld kunnen worden, zodat reguliere capaciteit zo nodig vervangen en/of aangevuld kan worden door inzet van politievrijwilligers. Hier kunnen afspraken met Bureau Burgersamenwerking over gemaakt worden.

Kernelementen	
1	Er is een goede probleemanalyse waarin de 7w-vragen beantwoord zijn en duidelijk is wie iets aan problemen kunnen doen.
2	Veiligheidspartners worden bij de probleemanalyse betrokken
3	Er is een plan van aanpak met meetbare doelstellingen en maatregelen die aansluiten bij de doelstellingen.
4	In het plan van aanpak is gekozen voor een combinatie van situationele preventie en aanpak van daders.
5	Het plan van aanpak is besproken in het TMT.
6	Het plan van aanpak is besproken met de partners.

5. Response: de aanpak

5 Response: de aanpak

5.1 Burgerparticipatie

Welke aanpak ook gekozen wordt, de actieve betrokkenheid van burgers is van groot belang voor de kans op succes. Burgers hebben niet alleen een rol als informant, maar hun medewerking is ook nodig om maatregelen uit te kunnen voeren. Veel maatregelen beïnvloeden het dagelijks bestaan van burgers, of het nu om targethardening gaat, om afsluiting van achterpaden of om het veranderen van de functie van een plein. Het treffen van maatregelen moet dan ook zo veel mogelijk in overleg met burgers plaatsvinden. Dat geldt niet alleen voor ingrepen in fysieke en sociale omgeving, maar ook voor acties van de politie. Strengere controles en handhaving moeten begrepen worden evenals een (tijdelijke) intensivering van surveillance. Informeert de politie de burgers niet, dan kunnen dergelijke maatregelen gemakkelijk onveiligheidsgevoelens oproepen en dus een averechts effect hebben.

Voorbeeld : Burgerparticipatie in Laak

In Laak zijn opmerkelijke successen behaald door de inzet van straatvertegenwoordigers. Straatvertegenwoordigers zijn buurtbewoners die ogen en oren extra open zetten en aan contactpersonen bij gemeente en/of politie doorgeven als zich in hun woonomgeving ongewenste zaken voordoen. Zij zijn niet herkenbaar en mogen hun meldingen anoniem doorgeven. Het initiatief is geboren bij een betrokken burger; inmiddels heeft elke straat een eigen vertegenwoordiger. Doelstelling van het project is door grotere betrokkenheid van bewoners de leefbaarheid en veiligheid in de buurt te vergroten, en daar ook zelf verantwoordelijkheid in te nemen. De samenwerking met gemeente en politie is sinds de start van het project enorm verbeterd en het vertrouwen van buurtbewoners in de gemeente en de politie is sterk gestegen.

Volgens de politiecijfers is sinds de start van het project in 2002 de criminaliteit in Haaglanden nergens zo teruggelopen als in Laak.

Vanaf 2008 zijn aan dit project de Marokkaanse buurtvaders en Nachtpreventie Laak toegevoegd. Drie à vier maal per jaar vindt een veiligheidsoverleg plaats waarbij vertegenwoordigers van de projecten, de gemeente en de politie aanwezig zijn.

Een goed voorbeeld van het succes is de oudejaarsnacht. Terwijl voorheen in deze nacht zo'n 55 woninginbraken in de wijk werden geteld zijn dat er de afgelopen jaren 0. Een paar dagen voor oudejaar gaat een geluidswagen door de buurt en delen burgers en politie flyers uit met veiligheidstips en preventieadviezen. Toename van het aantal woninginbraken in 2010 is door het wijkberaad beantwoord met een brief met preventieadviezen die bij alle bewoners van Laak in de bus is gedaan. Wijkberaad Laak Centraal organiseert ook activiteiten die het contact tussen jeugd en politie verbeteren. Uitwisseling van kerstkaarten tussen jongeren en politiemensen en een bezoek aan de levende have zijn enkele recente projecten. Een bijzonder belangrijke succesfactor is het feit dat het project van de straatvertegenwoordigers grotendeels wordt gedragen door een enthousiaste buurtbewoner met veel tijd, organisatietalent en draagvlak onder andere buurtbewoners. Als de politie nadenkt over het starten van dit soort projecten is het een voorwaarde dat naar dit soort buurtbewoners op zoek wordt gegaan.

Voorbeeld : Informatie voor de burger

Ondersteuning : Bureau Burgersamenwerking

Bureau Burgersamenwerking functioneert sinds 2010 binnen het korps Haaglanden als centrale plek waar kennis, documentatie, netwerken van stakeholders (zowel externe als interne) en best practices worden gebundeld en ter beschikking gesteld aan de wijkbureaus. Het bureau werkt met vrijwilligers en politievrijwilligers, die ondersteuning kunnen bieden bij een lokale aanpak. Een deel van de 400 aangesloten burgers wordt getraind om ingezet te worden bij de hot spotaanpak.

Voorbeeld : De Flexploeg

Bij Bureau Burgersamenwerking werken ongeveer 400 politievrijwilligers die tussen de 4 à 8 uur per week gedetacheerd zijn aan de diverse bureaus binnen de regio. De vrijwillige politieambtenaren zijn bevoegd politieagent en de volontairs zijn aangenomen voor één specifieke taak. Zij hebben geen politiebevoegdheden. Hierbinnen bestaat een pool van ongeveer 40 mensen – de Flexploeg - die op aanvraag in de hele regio kunnen worden ingezet, met name op de hot spots. De volontairs uit de Flexploeg worden veelal ingezet ter ondersteuning op preventief gebied. Zij hebben een basisopleiding gevolgd en ontvangen bij elke nieuwe inzet een maatwerkopleiding of uitgebreide instructie. Voor de inzetten waar reeds ervaring in is opgedaan, wordt volstaan met een briefing voorafgaand aan de inzet. De inzetten betreffen onder andere: preventie tijdens koopavonden in winkelcentra, alcoholcontroles, betex acties, integrale actie met HTM, preventie zakkenrollerij, toezicht rondom horecagelegenheden, administratieve en facilitaire ondersteuning.

De volledig bevoegde politievrijwilligers worden juist voor opsporing, handhaving en aanhouding ingezet. Na een pilotperiode is de Flexploeg in februari 2010 officieel van start gegaan.

De eerste succesvolle ervaringen zijn onder andere opgedaan op hot spots in de werkgebieden van de bureaus Westland, Rijswijk en Beresteinlaan. Hier werd een grote toename van woninginbraken geconstateerd. De Flexploeg is op deze hot spots preventief ingezet. De volontairs hebben de acties op diverse wijze uitgevoerd, toegespitst op de wensen van het betreffende bureau.

Er werd bij de woningen gekeken of ramen, deuren en andere gevelopeningen afgesloten waren, of er licht brandde, of er hulpmiddelen aanwezig waren, enz. Als het een aantrekkelijk doelwit bleek te zijn werd er informatie door de brievenbus gedaan of een witte voetstap neergelegd ('witte voetjes actie') om de bewoners erop attent te maken dat het voor een inbreker een uitnodigende woning was om in te breken. De inzet van de Flexploeg is zowel door de bureaus als de burgers zeer positief ervaren.

5.2 Situationele preventie

Situationele preventie richt zich, in termen van de Driehoek van Eck, op de bescherming van het slachtoffer (doelwit) en op de omgevingsfactoren die bevorderend werken op criminaliteit. De eerste verantwoordelijkheid voor het voorkomen van criminaliteit ligt bij de burger zelf.⁵ Burgers zijn de beste probleemoplossers als het gaat om zaken die van invloed zijn op hun directe leefomgeving. De tweede verdedigingslinie tegen criminaliteit wordt gevormd door de maatschappelijk instellingen: buurtverenigingen, wijkhuizen, scholen, woningcorporaties, winkeliersverenigingen, bedrijven. Pas in derde instantie zijn politie en openbaar ministerie verantwoordelijk om veiligheid te creëren. De gemeente heeft dan de regie.

Daarmee is duidelijk dat bij situationele preventie een grote rol is weggelegd voor burgers, ondernemers en de gemeente. De bereidheid van deze drie actoren om preventieve maatregelen te treffen is dan ook cruciaal voor een succesvolle aanpak van hot spots.

De politie speelt op het gebied van situationele preventie twee verschillende rollen⁶:

- Een adviserende rol: op grond van de probleemanalyse kan de politie aangeven op welke wijze de problemen het beste aangepakt kunnen worden. Daarbij spreekt het voor zich adviezen te baseren op de uitkomsten van de probleemanalyse. Een specifiek aandachtspunt is daarbij de hot victims; de groep slachtoffers die met het merendeel van de misdrijven geconfronteerd wordt. Als juist deze groep beter wordt beschermd, kan de problematiek op een effectieve en tegelijkertijd efficiënte wijze worden aangepakt.
- Een stimulerende rol: de politie moet niet in de bekende valkuil stappen het zelf wel allemaal op te gaan lossen, maar moet juist proberen de burgers, ondernemers en gemeente in beweging te krijgen. Daarbij moet de energie vooral gericht worden op het over de streep trekken van sleutelpersonen. Dit vereist onderhandelingskwaliteiten en opereren vanuit het besef dat de mensen waar het project zich op richt, alleen bereid zullen zijn mee te doen als ze in ruil daarvoor iets terugkrijgen.⁷ Daarbij geldt dat vrij 'abstracte' beloningen, zoals het verminderen van het risico op slachtofferschap, vaak niet voldoende zijn om mensen tot meedoen te bewegen.

Met het oog op dit onderhandelingsproces zijn drie tips van groot belang:

- zet mensen in die hier gevoel voor hebben; dat zijn vaak anderen dan degenen die de analyse uitvoeren;

5 Zie 'Veiligheid en vertrouwen. Kernen van een democratische rechtsstaat' van Raad voor het Openbaar bestuur (2011, p. 71).

6 De politie heeft natuurlijk ook een signalerende rol; die rol hoort met name in de fase van scanning en analysis thuis.

7 Dat dit uit de marketing afkomstige inzicht ook bij de bestrijding van criminaliteit van groot belang is, werd al in 1993 onderkend, toen in het Basisboek Criminaliteitspreventie een hoofdstuk over Werkwijze werd uitgebracht.

- maak ook hier gebruik van kennis die elders in het korps aanwezig is over het 'verleiden' van bepaalde doelgroepen. Deze kennis kan gevonden worden bij het Bureau Burgersamenwerking en/of het Adviespunt Preventie & Veiligheid en bij andere wijkbureaus die met vergelijkbare problemen bezig zijn;
- zorg dat de sleutelpersonen zich bewust zijn van het probleem. Dat is lang niet altijd het geval. Burgers weten vaak helemaal niet dat zij op een hot spot wonen. De website www.hoeveiligismijnwijk.nl kan een belangrijke rol spelen bij het goed informeren van burgers en ondernemers over onveiligheid. Ook in buurtbijeenkomsten kunnen wijkbewoners door de politie worden geïnformeerd over de hardnekkige problemen die zich in de wijk voordoen.

Ondersteuning: Adviespunt Preventie & Veiligheid

De politie is niet de eerst verantwoordelijke instantie als het gaat om de uitvoering van preventieve maatregelen, maar beschikt wel over veel kennis en ervaring die bij de uitvoering van die maatregelen van groot belang is. Die kennis en ervaring is bij de politie Haaglanden gebundeld in het *Adviespunt Preventie & Veiligheid*.

Hier is ook veel informatie beschikbaar over samenwerkingspartners en over de mogelijkheden en beperkingen van lokale samenwerking.

Op lokaal niveau moet dit worden omgezet in maatwerk. Elk wijkbureau heeft een wijkagent B die hierbij een belangrijke rol vervult ter ondersteuning van het management en de wijkagenten. In samenspraak en samenwerking met hen is het voor een efficiënte aanpak van belang partners betrokken en aan zet te krijgen. Het Adviespunt verleent ondersteuning aan de wijkbureaus en de wijkagenten.

Bovendien vraagt het Adviespunt aandacht voor het belang van preventie bij de samenwerkingspartners van de politie, zoals uit onderstaand voorbeeld blijkt.

Voorbeeld: Adviespunt en Keurmerk Veilig Wonen

Een van de belangrijkste instrumenten om het risico op diefstal uit woning te verminderen, is het PolitieKeurmerk Veilig Wonen. Dit keurmerk is in 2006 van de politie overgedragen aan de gemeenten. Doel was het PKVW onderdeel te maken van het integraal veiligheidsbeleid van de gemeente. De gemeente Den Haag heeft aanvankelijk geld vrijgemaakt om het PKVW een impuls te geven en afspraken gemaakt met de woningcorporaties. Zij kregen 50% subsidie op de maatregelen om woningen en complexen op projectmatige wijze onder het keurmerk te brengen. De corporaties zijn daar actief op ingesprongen. Met het afbouwen van de subsidie zijn ook de corporatie-inspanningen afgenomen. De toepassing van het PKVW is niet structureel in het gemeentebeleid ingebed. In de praktijk worden wel projecten onder het keurmerk gebouwd, maar niet standaard en toepassing van het keurmerk in de bestaande bouw is gering. Het

Adviespunt Preventie & Veiligheid van politie Haaglanden zet zich er steeds opnieuw voor in om het keurmerk bij de veiligheidspartners toch weer op de agenda te krijgen. Daarvoor worden overzichten aangeleverd waarin cijfers over woningbestand, gecertificeerde woningen, inbraakrisico e.d. op een rijtje worden gezet.

En daarna

In de probleemgerichte benadering houdt het werk niet op als de criminaliteit is teruggedrongen. De neiging om de aandacht te laten verslappen en de blik ergens ander op te richten is groot. Een duurzame aanpak kenmerkt zich door na uitvoering van een project alle partners betrokken te houden. Kans op terugval is anders groot. Daarvan zijn veel voorbeelden te geven. Hoewel ook hier een belangrijke taak voor de gemeente ligt, geldt dat ook primair voor de wijkagenten. Informatie uitwisseling moet op gang blijven, contacten moeten worden onderhouden, preventiemaatregelen moeten worden gehandhaafd.

5.3 Aanpak daders

Opsporing en handhaving

Opsporing van daders (een aanpak gericht op hot groups en hot shots) is vaak een bovenlokale aangelegenheid die de lokale aanpak van de problemen op een hot spot zal versterken. Vanzelfsprekend dienen aan het dadergerichte deel van een hot spotaanpak goede afspraken tussen OM en politie ten grondslag te liggen. Deze afspraken hebben betrekking op:

- kwaliteit van het opnemen van aangiften en terugkoppeling aan aan-gevers;
- heterdaadkracht;
- inzet van personele capaciteit;
- hot spotsurveillance, buurtonderzoek en forensische opsporing;
- samenwerking tussen recherche en wijksurveillance (interventieteams);
- doorrechercheren naar meer daders en zaken;
- inzet van BOB-middelen;
- termijn waarop het vervolgingstraject van aangehouden daders in gang wordt gezet;
- externe communicatie over de aanpak.

Verdachte mishandeling hondenbezitter meldt zichzelf

Den Haag, 03-03-2011 De politie verstuurde donderdag 3 maart via onder andere Twitter een bericht over de mishandeling van een 40-jarige hondenbezitter op het Isabellaland, en riep getuigen op zich te melden. Donderdagmiddag meldde de verdachte zichzelf, mede naar aanleiding van de oproep, bij het politiebureau.

Buurtonderzoek : combineren situationele preventie en dadergerichte aanpak

Vaak zijn situationele preventie en een dadergerichte aanpak binnen de politie nog gescheiden werelden. De effectiviteit van het politiewerk kan aanmerkelijk vergroot worden door beide strategieën op een slimme manier te combineren. Zo is het in een buurt waar veel wordt ingebroken (hot spots of hot areas) en bij een ernstige inbraak (b.v. met geweld of met bijzondere buit) zinvol om een buurtonderzoek te houden om tips te krijgen die tot aanhouding van daders kan leiden.

Bij zo'n buurtonderzoek kunnen situationele preventie en een dadergerichte aanpak worden gecombineerd door óók aan de volgende elementen aandacht te besteden:

- informatie verstrekken over het verhoogde inbraakrisico en bij een veelvoorkomende modus operandi deze aan de bewoners mededelen;
- vragen om op te letten (bijvoorbeeld bij het uitlaten van de hond) en bij verdachte situaties de politie te bellen;
- de mogelijkheden voor (en advies over) inbraakpreventie;
- aanmelden voor Burgernet, Twitter en/of andere sociale media;
- terugmelden van resultaten van het buurtonderzoek en de totale hot spotaanpak, bijvoorbeeld met behulp van stoep- en/of matrixborden.

Aan het einde van een gesprek met een bewoner worden vanzelfsprekend de contactgegevens achtergelaten voor het geval de bewoner nog iets te binnenschiet.

Voorbeeld : Matrixbord bij een hot spot van woninginbraken.

Heterdaadkracht

Vergroting van de heterdaadkracht is – als gezegd - buitengewoon belangrijk. Bij ongeveer 85 procent van de opgeloste zaken is sprake van heterdaad, waarbij in nog een keer 85 procent van deze heterdaadaanhoudingen een burger de politie heeft gewaarschuwd. Dat betekent dat bij ruim 70 procent van de opgeloste zaken de oplossing te danken is aan een burger die de politie op tijd heeft gewaarschuwd. Ter vergroting van de heterdaadkracht kan SMS-Alert/Burgernet worden gebruikt om burgers meer bij de probleemgerichte aanpak te betrekken. Maar er zijn ook andere

manieren om het toezicht door wijkbewoners te verbeteren. Bijvoorbeeld door hondenbezitters te vragen extra op te letten. Bij de aanpak van een hot spot moet altijd worden nagegaan welke wervingsactiviteiten ingezet moeten worden om burgers en ondernemers in en om hot spots te werven. Elk wijkbureau heeft daar een contactpersoon voor.

Politiebureau Laak (@PolitieLaak)

12-02-11 13:43

Afgelopen dagen in de 3-hoek v.Musschenbroekstr-J.v.d.Heijdenstr-Trekweg minder woninginbraken!! Blijf uw honden hier uitlaten! (1/2) Ziet u iets verdachts mbt inbraak woning. Bel 112 en blijf aan de lijn. Maak waar mogelijk met GSM foto's. #durfttevragen. Please RT (2/2)

Politiebureau Laak (@PolitieLaak)

18-02-11 09:27

Prachtig resultaat in #Laak! Geen woninginbraken afgelopen week in de 3-hoek v.Musschenbroekstr-J.v.d.Heijdenstraat-Trekweg! Na de (1/2) oproep tot het uitlaten van honden in dit gebied! Dank aan alle volgers en hondenbezitters die afgelopen week hieraan hebben meegewerkt! (2/2)

Politiebureau Laak (@PolitieLaak)

18-02-11 09:33

Ook deze week zullen wij #Laak in deze 3-hoek veelvuldig surveilleren om woninginbraken te voorkomen! **BLIJF UW HONDEN HIER UITLATEN!**

Politiebureau Laak (@PolitieLaak)

21-02-11 10:33

Weer GEEN inbraken woning/auto in de driehoek V. Musschenbr. str./J.v.d Heijdenstr/Trekweg! Blijft u opletten. Bel 112 bij verdachte omstandigheden.

Voorbeeld: twitterberichten

Het aanpakken van veelplegers en criminele jeugdgroepen

Veelplegers plegen hun delicten vaak op bekend terrein: meestal in het eigen of aangrenzende bureaugebied of in het stadscentrum⁸. Dat betekent dat op de hot spots vaak sprake is van hot shots of hot groups die verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de criminaliteit. Als er sprake is van een criminele (jeugd)groep of crimineel netwerk wordt de aanpak gestart met een analyse die gemaakt wordt door de analist van het wijkbureau, waar nodig ondersteund door BRI. Met gebruik van verschillende informatiesystemen wordt een dadergroepanalyse gemaakt waarmee de volgende vragen worden beantwoord:

- Om welke natuurlijke personen gaat het?
- Welke onderlinge relaties hebben de personen?
- Welke criminele activiteiten vinden plaats en door wie?
- Waarmee worden de criminele handelingen gepleegd?
- Welke rol en positie bezitten de personen binnen de criminele groepering: kernleden en (relevante) meelopers?

Zie bijlage 3 voor een checklist voor het in beeld brengen van dadergroepen.

Op basis van de analyse wordt de aanpak bepaald. Deze aanpak wordt gekenmerkt door:

- de notoire daders die in de wijk wonen of komen, moeten in de top 10 van doorstromers/(nieuwe) veelplegers worden gezet, in het Veiligheidshuis worden besproken en gericht worden aangepakt;
- doorrechercheren, vooral 'schoon schip' bij minderjarige doorstromers/meelopers die niet alleen verklaren over zichzelf maar juist ook over anderen (bv. kernleden van criminele jeugdgroep);
- een gecombineerde inzet op het gebied van opsporing, handhaving en wijkzorg.

Voorbeeld : Schoon schip maken

De Haagse Kikkerbeetlaan is een straat in de Vinex-wijk Wateringseveld. Daar zijn 2 auto's in brand gestoken. Het scheelt niet veel of er gaat daarbij ook een woning in brand. In de directe omgeving wordt door een groep jongeren regelmatig overlast veroorzaakt. De overlast én de angst van bewoners om informatie te verschaffen, vormt voor de wijkagent de directe aanleiding om een diepgaand buurtonderzoek in te stellen. Allereerst wordt de dadergroep heel precies in kaart gebracht. Het betreft een groep van zo'n 30 á 35 jongeren. Er worden per groepslid persoonsdossiers opgemaakt. Ook wordt informatie verzameld over criminaliteit en overlast, die aan deze dadergroep kan worden toegeschreven. De persoonsdossiers laten zien hoe de onderlinge verhoudingen binnen de groep zijn. Zo ontstaat goed zicht op de positie die elke jongere binnen de groep inneemt. Van leider en harde kernlid tot meeloper.

Op basis van de kennis van de wijkagent is vervolgens de aandacht vooral gericht op één van de meelopers. Van deze meeloper is be-

8 Overigens zijn er natuurlijk ook dadergroepen die landelijk opereren.

kend dat hij veel in de omgeving van de kernleden verkeert en dreigt af te glijden naar een serieuze criminele carrière. Hij moet veel weten over de andere groepsleden.

De wijkagent neemt contact op met de familie van de jongen en investeert tijdens een aantal intensieve gesprekken in een goede relatie met de moeder en een oom. Tijdens deze gesprekken laat de wijkagent merken dat hij de familie de nodige autoriteit toekent. Hierdoor eisen zij - gelet op de eer van de familie - vervolgens dat de familie met de politie mag samenwerken om de jongen op het rechte spoor te krijgen. De jongen moet van hen 'schoon schip maken' om zo recht te doen aan de familie-eer. Na zijn eventuele straf - zo wordt afgesproken - zal de jongen alle aandacht krijgen die nodig is voor een eervolle terugkeer in de familie.

Inmiddels is bij de politie een IGP-opdracht opgesteld om verdere overlast in de buurt te stoppen en om nog meer gegevens over de jeugdgroep en door hen veroorzaakte criminaliteit en overlast te verzamelen. Door geüniformeerde politiemensen wordt gericht op de hot spot gesurveilleerd en worden de contacten met buurtbewoners aangehaald. Ook raakt de recherche nu bij het onderzoek betrokken. Zij starten een opsporingsonderzoek onder de naam 'Los Banditos'. De meeloper wordt - in overleg met de familie - aangehouden. De jongen maakt inderdaad schoon schip en bekent al in het eerste verhoor 23 delicten, die hij samen met vrienden heeft gepleegd. De bekentenis komt mede tot stand door de positieve en bewuste bijdrage van zijn moeder en oom, die beiden bij het verhoor aanwezig zijn. Twee weken later zijn er inmiddels acht andere verdachten van de jeugdgroep aangehouden. Er zullen nog zo'n 10 arrestaties volgen. De feiten waaraan zij zich hebben schuldig gemaakt zijn onder meer een gewapende overval op een horecagelegenheid, diverse straatroven met een vuurwapen, verschillende inbraken in woningen en/of bergingen, openlijk geweld tegen personen en goederen, opzettelijke brandstichting, vernielingen van politieauto's, vernielingen en openlijk geweld met zwaar vuurwerk, etc.

Na de strafrechtelijke afhandeling van de zaak wordt door de politie een buurtbijeenkomst georganiseerd, waarbij wijkbewoners en ondernemers worden geïnformeerd over de aanpak, de opgehelderde zaken en de verdere afhandeling. Ook wordt de aanpak van de jongeren en 'hun' ouders na afloop van de strafrechtelijke afhandeling doorgesproken met de buurt. De buurtbijeenkomst wordt ook bijgewoond door de gemeente, wooncorporatie(s), welzijnswerkers en jongerenwerkers. Deze ketenpartners worden ook betrokken bij de noodzakelijke re-integratietrajecten. Eén familie is inmiddels via een spoeditplaatsing via een wooncorporatie uit de buurt geplaatst. Het effect van de aanpak is inmiddels goed zichtbaar. Veel minder vernielingen, openlijk geweld zaken, inbraken, diefstallen van fietsen/bromfietsen en allerlei vormen van overlast. Door de probleemgerichte inzet van de politie is - in combinatie met hernieuwde contacten met buurtbewoners via buurtonderzoek, het

aanhalen van persoonlijke contacten en netwerken - de sociale cohesie toegenomen en de sociale controle versterkt. Het vertrouwen in en de samenwerking met de politie is aanmerkelijk versterkt en het veiligheidsgevoel is flink verhoogd. De wijk is weer van de 'goede' bewoners geworden.

De groepsaanpak

Bij de aanpak van daders en dadergroepen gaan opsporing en handhaving hand in hand. In het zogenoemd 'interventieteam' werken recherche, wijkagenten en surveillanten zeer nauw samen. De groepsaanpak richt zich dan op de gehéle groep jongeren. Dat is effectiever dan een aanpak die alleen gericht is op de kernleden of harde kern. In de groepsaanpak wordt ook de directe onderlaag betrokken: meelopers en 12-ers die (nog) geen strafbare feiten hebben gepleegd. Door probleemgerichte handhaving, zoals hot spotsurveillance, bromfietscontroles, verkeersacties en kelderboxacties, komt de groep steeds beter in beeld en ontstaan er steeds meer aangrijpingspunten voor het opsporingsonderzoek. Terwijl de harde kern wordt afgestraft, worden de meelopers in de richting van school, werk en zinvolle vrije tijdsbesteding geduwd.⁹

Aan de hand van de shortlistmethodiek wordt een onderscheid gemaakt tussen hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen. De gemeente, regievoerder van de groepsaanpak, werkt in de groepsaanpak nauw samen met onder meer politie – jeugdzaken, schooljeugdagenten, wijkagenten – OM en het lokale jongerenwerk. Omdat wijkagenten een belangrijke rol spelen bij het opstellen van de shortlist, vormen zij bij uitstek de verbindende schakel tussen de hot spotaanpak en de groepsaanpak.

Voor het vergroten van de pakkans verdient de externe communicatie veel aandacht. Zodra er daders gepakt zijn moet dat via lokale media en nieuwe (sociale) media vooral breed bekend worden gemaakt; niet alleen aan burgers en ondernemers, maar ook aan de potentiële daders om hen af te schrikken. Als potentiële criminelen weten dat de pakkans hoog is dan is de kans groter dat zij het delict niet plegen.

Voorbeeld : Gecombineerde aanpak Samsongroep

In de Haagse Schildersbuurt bestaat bij de politie gevoelsmatig het idee dat een aantal jongeren uit de zogenoemde Samsongroep zich schuldig maakt aan heel veel woninginbraken en diefstallen uit auto. Zij zouden deze feiten onder meer in hun eigen woonomgeving plegen. De politie weet dat wijkbewoners door de jongeren worden geïntimideerd, waardoor in veel gevallen geen aangifte wordt gedaan. Ook bestaat het idee dat aangevers vaak wel weten wie de daders zijn, maar zij dat uit angst voor represailles niet aan de politie durven te vertellen. Er ontstaat op die manier een situatie

9 Zie ook het zeer lezenswaardige boekje 'De buurt is bang. Knelpunten in de opsporing van criminele jeugdgroepen', geschreven door van Hans Schaafsma (2010)

waarin jongeren ongestoord kunnen inbreken. Nadere analyse van de Samsongroep levert op dat een kern van 18 delinquente jongeren contact heeft met ruim 200 andere jongeren. Louter het gevoel dat jongeren zich druk bezig houden met criminaliteit is echter voor het openbaar ministerie onvoldoende om een strafrechtelijk onderzoek te starten dan wel bijzondere opsporingsmiddelen in te zetten. Om toch vat te krijgen op deze groep delinquente jongeren is gekozen voor een gezamenlijke aanpak van wijkagenten, surveillanten én rechercheurs. Samen vormen zij een team. Naast het opsporingsonderzoek worden diverse probleemgerichte handhavingsactiviteiten gestart op en rond de Samsongroep. Daarbij valt te denken aan verkeersacties, kelderboxacties en bromfietscontroles. Door deze gerichte politie-inzet komt de groep steeds beter in beeld en ontstaan er steeds meer aangrijpingspunten voor het opsporingsonderzoek. Dit leidt uiteindelijk tot een succesvol opsporingsonderzoek waarbij de criminele kern van de Samsongroep wordt gearresteerd en fors afgestraft. Bewoners reageren buitengewoon positief. Het is een verademing dat de harde kern is opgepakt. Ook verschillende wijkjongeren geven aan dat het tijd werd dat Samsongroep van de straat werd gehaald. Het buurthuis geeft aan dat er eindelijk weer meer jongelui naar de activiteiten in het buurthuis komen en dat er ook weer meer jongeren naar school gaan. Sinds het aanpakken van de Samsongroep is er geen sprake meer van ernstige overlast en hinder in het betreffende gebied. Het aantal woning- en auto-inbraken is ook fors afgenomen.

Ondersteuning: Bureau Regionale Informatie

Bureau Regionale Informatie (BRI) kan een belangrijke ondersteunende rol spelen. Zo levert BRI periodiek informatie over bekende daders aan de wijkbureaus. Bij een hot spotaanpak is het wenselijk om over daderinformatie te beschikken die zo actueel mogelijk is. Daarover kunnen door het Lokale Informatie Knooppunt (LIK) van het wijkbureau afspraken worden gemaakt met BRI, zodat BRI daderinformatie op maat kan leveren.

Daarnaast houdt BRI zich bezig met de ontwikkeling van nieuwe methoden die bij opsporing van daders ingezet kunnen worden. BRI is momenteel bezig met de volgende relevante ontwikkelingen:

- Het *Real Time Intelligence Center (RTIC)* is een project waarbij meldingen die bij de meldkamer binnenkomen, live gevolgd worden. Informatierechercheurs en analisten van BRI gaan na of ze aanvullende informatie kunnen vinden waarmee ze de politiemensen ter plaatse kunnen ondersteunen. Dit gebeurt onder meer door politiestructuren te doorzoeken naar aanleiding van een locatie of signalement, te zoeken naar camerabeelden en het volgen van sociale media als twitter. Het doel van dit informatiecentrum is om het aantal heterdaadaanhoudingen te kunnen vergroten.
- het regionale Informatieknooppunt jeugdgroepen (IKJ) beschikt over een optimale informatiepositie door de informatie van de verschillende

partners en de informatie uit de politiestructuren te verbinden aan de informatie uit de praktijk. In het IKJ wordt wekelijks besproken wat er speelt in de verschillende verzorgingsgebieden en welke informatie uit lopende rechercheonderzoeken op de geprioriteerde delicten naar voren komt. De informatie wordt teruggeleefd bij het management van het betrokken wijkbureau. Hiermee kan lopend onderzoek op bovenlokaal niveau de lokale aanpak ondersteunen en versterken.

- Inzet van ANPR-technologie om reisbeweging van daders te kunnen blijven volgen.
- Nieuwe methoden om via diep zoeken op internet informatie over daders te verkrijgen.

Bij een dadergerichte aanpak is het zinvol om na te gaan of en zo ja hoe van dit soort innovatieve ontwikkelingen gebruik kan worden gemaakt.

Real Time Intelligence Center Haaglanden

En daarna

Net zoals in de vorige paragraaf geldt ook hier het adagium dat de probleemgerichte benadering niet ophoudt als de criminaliteit is teruggedrongen. Daders worden nadat hun straf er op zit vaak weer actief en de problemen beginnen dan weer van vooraf aan. Om 'het dweilen met de kraan open gevoel' te verminderen is het noodzakelijk dat andere organisaties de nazorg voor hun rekening te nemen. Hier ligt een verantwoordelijkheid van gemeente en reclassering. Zeker als het gaat om de aanpak van groepen jeugdige criminelen is het zaak dat in het veiligheidshuis wordt afgesproken welke vorm van (na-)zorg er voor die jongeren ingezet zal worden.

5.4 Operationele sturing

Bij operationele sturing gaat het er om dat de afgesproken, probleemgerichte aanpak van een concreet veiligheidsprobleem vorm krijgt in de dagelijkse uitvoeringspraktijk van alle betrokken veiligheidspartners. Bij de politie worden in het operationele managementteam (OMT) aan het begin van elke werkweek de gemaakte afspraken doorgenomen. Welke problemen worden per wijk aangepakt en wat is de rol van de politie? Dat kan extra toezicht zijn (hot spotsurveillance), maar bijvoorbeeld ook gerichte handhaving bij parkeerverlast, te hard rijden of overtreding van sluitingstijden. Daarbij kan aan de hand van de gemaakte afspraken de weekactiviteiten op hoofdlijnen worden gepland. Bij de briefing kan dan dagelijks concreet worden afgesproken welke politiemensen welke maatregelen uitvoeren, bij de de-briefing kan worden vastgesteld hoe een en ander is verlopen.

Kernelementen	
1	Combinatie van situationele preventie en vergroten van pakkans.
2	Verkrijg medewerking van sleutelpersonen.
3	Invulling van de rol van burgers, ondernemers en gemeente.
4	Ondersteuning van het Adviespunt P&V, bureau Burgersamenwerking en BRI.
5	Breng dadergroepen in beeld en participeer in de groepsaanpak.
6	Combineer opsporing, handhaving en wijkzorg.
7	Buurtonderzoek gericht op opsporing én vergroting betrokkenheid van burgers.
8	Afspraken in het OMT en de dagelijkse briefing aan de orde stellen.
9	Interne en externe communicatie.

6. Assessment: evaluatie

6 Assessment: evaluatie

6.1 Het belang van evalueren

Evalueren betekent in de meest letterlijke zin van het woord: 'waarderen' of 'het bepalen van de waarde van...'. In het dagelijks leven zijn mensen vrijwel voortdurend – vaak zonder het te weten – bezig om allerlei onderwerpen (dingen, personen, gebeurtenissen) in hun omgeving te evalueren. Wie een ander restaurant bezoekt om daar de menukaart eens op zijn kwaliteiten te toetsen, wie met collega's bespreekt welke indruk de nieuwe chef maakt, is aan het evalueren. Het aldus gevormde oordeel werkt vervolgens – vaak ongemerkt – door in de houding ten opzichte van het onderwerp van de evaluatie: u besluit het restaurant verder te mijden (niet lekker, te duur) of u stelt zich bereidwilliger op ten opzichte van uw nieuwe baas (zij valt toch wel mee).

In het dagelijks leven voltrekt het evalueren van personen, gebeurtenissen en situaties zich grotendeels onbewust en (dus) oncontroleerbaar.

Het zal duidelijk zijn dat evaluatie van beleid, projecten en maatregelen een meer objectieve insteek moet hebben. Een algemene vraag bij een evaluatie is dan ook hoe er voor gezorgd kan worden dat de evaluatie een objectief karakter krijgt. Daarvoor zijn de volgende twee regels van belang:

- Betrek meerdere mensen bij de uitvoering van een evaluatie.
- Maak ook gebruik van informatiebronnen die niet afhankelijk zijn van meningen van betrokkenen.

In een op uitvoering gerichte organisatie als de politie wordt vaak geen tijd vrijgemaakt om de aanpak van een hot spot te evalueren. Daarmee doen we onszelf als organisatie tekort.

In de eerste plaats kunnen de resultaten van een evaluatie worden gebruikt om successen voor het voetlicht te brengen en dat heeft zowel een stimulerende werking voor de collega's als een positieve invloed op het vertrouwen van burgers in de politie.

In de tweede plaats is een evaluatie bedoeld om van te leren. En niet alleen van wat goed gaat maar zeker ook van wat minder goed gaat. De lessen die geleerd kunnen worden, tillen het werk van de politie en haar veiligheidspartners naar een hoger plan.

6.2 Evaluatie van een hot spotaanpak

Al voordat de aanpak van start gaat moet duidelijk zijn hoe en wanneer de evaluatie uitgevoerd gaat worden. Het is in de eerste plaats nodig om ongeveer een half jaar na de start na te gaan in hoeverre de doelen gerealiseerd zijn (effectevaluatie).

Daarnaast is het zinvol om het proces te volgen en de leerervaringen vast te leggen (procesevaluatie). Dat is niet alleen nuttig voor de mensen die bij de aanpak betrokken zijn, maar ook voor collega's en andere organisaties die vergelijkbare problemen hebben.

Zeker als een hot spotaanpak net gestart is, is het nodig goed te volgen of de maatregelen volgens plan worden uitgevoerd en wat er goed en fout gaat. Op grond daarvan moet zo nodig worden bijgestuurd.

Degene die de aanpak coördineert houdt bij zijn/haar collega's en bij andere betrokken organisaties de vinger aan de pols en informeert wat hun ervaringen zijn met de aanpak.

Minimaal bestaat een evaluatieverslag uit een à twee A4-tjes met drie onderdelen:

- een korte beschrijving van de aanpak;
- de cijfers over de ontwikkeling van het type misdrijven en/of overlast waar de aanpak zich op richt en waarmee uitspraken gedaan kunnen worden over het doelbereik;
- de leerervaringen die de coördinator optekent op grond van de monitoring die hij/zij heeft uitgevoerd.

Een evaluatie kan natuurlijk ook (veel) uitgebreider. Dat heeft vooral zin als de aanpak een onorthodox of innovatief karakter heeft. Om te bepalen wat voor evaluatie uitgevoerd gaat worden, kan het volgende checklistje gehanteerd worden:

- Wat moet met de evaluatie worden bereikt in termen van leren en verantwoordeden?
- Welke uitspraken moeten na het evaluatieonderzoek gedaan kunnen worden?
- Is, gelet op 1 en 2, een beknopte of een meer uitgebreide evaluatie wenselijk?
- Welke informatiebronnen moeten worden gebruikt?
- Wanneer en hoe moet er over evaluatie-uitkomsten gerapporteerd worden?

Op grond van de beantwoording van bovenstaande vragen kan in het plan van aanpak (zie hoofdstuk 4) worden opgenomen hoe de evaluatie er uit zal zien.

Evaluatie pilot heterdaadkracht

Schilderswijk Oost is een zogenaamde 'krachtwijk'. Van alle huishoudens in Schilderswijk leefde in 2007 42% op de armoedegrens. Het werkloosheidspercentage is met 12% hoog. Ongeveer 90 procent van de bevolking is allochtoon. Het gaat vooral om Turken, Marokkanen, Antillianen en Surinamers. De laatste jaren is een toename te zien van MOE-landers (mensen uit Midden- en Oost Europa, met name Polen, Hongaren en Bulgaren). Een aanzienlijk deel van de woningen zijn sociale huurwoningen van woningcorporatie Haag Wonen. Daarnaast zijn er in mindere mate particuliere huurwoningen en koopwoningen (vooral in het 'Fort'). Een deel van de bewoners (met name van de sociale woningbouw) in Schilderswijk Oost leeft in anonimiteit. De betrokkenheid van mensen bij hun woning en woonomgeving is laag.

Sinds 2007 is ook op deze hot spot de criminaliteit fors gestegen. Dit vormde de directe aanleiding om eind 2010 een pilot 'Meer heterdaadkracht' te starten (zie voor meer informatie 'Meer heterdaadkracht in Schilderswijk Oost Plan van aanpak'). Het project richt zich op twee delicten die veel voorkomen in de wijk: diefstal uit woning en diefstal uit auto's.

Voor het project zijn de volgende meetbare hoofddoelstellingen geformuleerd:

Vermindering van het aantal aangiften (slachtofferschap) door :

- In 2011 wordt het aantal heterdaadaanhoudingen ten opzichte van het totaal aantal aangiften van woninginbraak in Schilderswijk Oost verdubbeld ten opzichte van 2010.
- In 2011 wordt het aantal heterdaadaanhoudingen ten opzichte van het totaal aantal aangiften van diefstal uit auto in Schilderswijk Oost verdubbeld ten opzichte van 2010.

Om meer aanhoudingen op heterdaad te kunnen verrichten is de politie afhankelijk van meldingen van burgers. Een 1e subdoelstelling is:

- In 2011 wordt het aantal heterdaadmeldingen ten opzichte van het totaal aantal aangiften van woninginbraak en diefstal uit voertuig in Schilderswijk Oost verdubbeld ten opzichte van 2010.

De politie moet na melding door burgers ook overgaan tot aanhouding van de verdachte(n). Een 2e subdoelstelling is:

- In 2011 wordt het aantal heterdaadaanhoudingen ten opzichte van het totaal aantal aanhoudingen (heterdaadratio) in verband met woninginbraak en diefstal uit auto in Schilderswijk Oost verdubbeld ten opzichte van 2010.

Verondersteld wordt dat de meldingsbereidheid toe zal nemen als de burger vertrouwen heeft in de politie. Een nevendoelestelling is dan ook:

- Burgers hebben meer vertrouwen in de politie.

Om deze doelstellingen te realiseren worden langs vier sporen maatregelen uitgewerkt:

- Boodschap verspreiden
- SMS-alert
- Toezicht
- Interne maatregelen politie

Als onderdeel van het plan van aanpak is ook een hoofdstuk 'Evaluatie' opgenomen. Voor de effectevaluatie zal onder meer gebruik worden gemaakt van een analyse van het aantal heterdaadmeldingen, het aantal heterdaadaanhoudingen en het aantal aangiften in verband met woninginbraken en diefstal uit auto's om vast te stellen in hoeverre de hoofden subdoelstellingen worden behaald.

Om na te gaan of de nevendoelestelling over vertrouwen wordt gehaald, zal een kleine enquête onder wijkbewoners worden uitgevoerd, waarbij tevens ter controle de Integrale Veiligheidsmonitor wordt gebruikt.

Door middel van de procesevaluatie wordt antwoord geven op de vraag in hoeverre de voorgestelde maatregelen zijn uitgevoerd, hoe de samenwerking tussen politie, (deel)gemeente, professionals in de buurt, belangenorganisaties, burgers en ondernemers verloopt, in hoeverre er onderling is overlegd en bijgestuurd, wat er goed gaat, wat minder goed en wat de werkzame bestanddelen van de aanpak zijn. De procesevaluatie bevat een kritische beschouwing over de wijze waarop het project in de praktijk functioneert. Doel van de procesevaluatie is uiteindelijk te komen tot aanbevelingen ter verbetering van de bestaande praktijk.

In het kader van de procesevaluatie zullen diepte-interviews worden gehouden met de belangrijkste stakeholders; politie, (deel)gemeente, burgers, belangenorganisaties en andere professionals uit Schilderswijk Oost.

6.3 Strategische sturing

De cirkel is nu rond. In deze fase van de sturing gaat het er om of met de probleemgerichte aanpak het beoogde resultaat is bereikt. Zijn er minder woninginbraken gepleegd? Voelen de burgers zich veiliger? Hebben de burgers meer vertrouwen in de politie gekregen?

Resultaat Indicatoren

- aantal aangiften;
- ophelderingspercentage (bijvoorbeeld bij afname aantal aangiften en bij gelijk aantal verdachten gaat het ophelderingspercentage omhoog);
- slachtofferschap (Veiligheidsmonitor);
- veiligheidsgevoelens;
- vertrouwen.

Met name de laatste twee vragen kunnen natuurlijk jaarlijks beantwoord worden met bijvoorbeeld enquêteonderzoek (zoals de Veiligheidsmonitor). Toch kan er door het jaar heen ook al wel wat over worden gezegd. Het is namelijk (ook nu weer) de wijkagent die dergelijke signalen ook al kan oppikken. In het maandelijks tabellenboek Criminaliteit & Overlast van de politie Haaglanden of op www.hoeveiligismijnwijk.nl is te zien of het aantal aangiften inderdaad is afgenomen. Deze informatie is ook bij de lokale infodesk beschikbaar op wijk- en buurniveau en over specifieke aandachtsgebieden als winkelgebieden, bedrijventerreinen, uitgaansgebieden, krachtwijken, alcoholverbodsgebieden en cameragebieden. In het SMT wordt de ontwikkeling van de criminaliteit en onveiligheid periodiek besproken, tijdens de sturingsgesprekken komt dit ook aan de orde. In de Gebiedsscan van het opvolgende jaar moet het resultaat van de aanpak zichtbaar zijn.

Kernelementen	
1	Breng de effecten in beeld van de aanpak.
2	Breng de leerervaringen in beeld.
3	Positieve resultaten zo snel mogelijk delen met collega's en het publiek.
4	Maak de uitkomsten kenbaar aan gemeente en openbaar ministerie.

Bijlage 1:

Literatuurverwijzingen

Bijlage 1: Literatuurverwijzingen

- Meer informatie over ontwikkeling criminaliteit in Haaglanden: zie hoofdstuk 9 tot en met 12 uit *The Best of Three Worlds* van Peter Versteegh, Theo van der Plas en Hans Nieuwstraten, Politieacademie 2010.
- Uitleg SARA en het begrip hot spot: zie 2.1.1 uit *The Best of Three Worlds*.
- Uitleg informatiegestuurde politie: zie 2.1.2 uit *The Best of Three Worlds*.
- Uitleg burgerparticipatie: zie 2.1.3 uit *The Best of Three Worlds*.
- Meer informatie over de rol van burgers bij heterdaadaanhoudingen en de mogelijkheden om Heterdaadkracht te vergroten, zijn te vinden in de publicatie *Meer heterdaadkracht aanhoudend in de buurt* van Peter van Os, Gabriël van den Brink en Jan Kees van Baardewijk, Politieacademie 2007.
- Meer informatie over de pilot bewonersparticipatie en veiligheid is te vinden in *Bewonersparticipatie en veiligheid* door Harry Kruiter, Medea van Schijndel en Hendrik Wagenaar, Universiteit van Leiden 2010.
- Meer informatie over de gebiedsscan is te vinden in *Gebiedsscan Criminaliteit en Overlast, een methodiekbeschrijving* van B. Beke, E. Klein Hofmeijer en P. Versteegh, Den Haag 2009.
- Informatie over hot spots in Haaglanden: zie hoofdstuk 6 uit *The Best of Three Worlds*.
- Meer informatie over analysefase: zie stappen 9 t/m 36 in *Probleemgericht werken en de rol criminaliteitsanalyse in 60 kleine stappen* 2010, onder redactie van M. Eysink Smeets M., P. van Os, P. G. Beijers, K. van 't Hof, J. van der Kemp & P. Versteegh, is de Nederlandse vertaling van *Problem Solvers in 60 Small Steps* van Ronald Clarke & John E. Eck (2003). De stappen 22 t/m 28 en 32 en 33 zijn specialistisch en specifiek bedoeld voor criminaliteitsanalisten.
- Informatie over 'cheers' in stap 14 van *Probleemgericht werken en de rol van criminaliteitsanalyse in 60 kleine stappen*.
- Meer informatie over situationele preventie: zie paragraaf 2.2.1 (pagina 51 tot en met 53) in *The Best of Three Worlds*.
- Meer informatie over (verwachte) pakkans: zie paragraaf 2.2.2 (pagina 54 tm 56) in *The Best of Three Worlds*.
- Het basisdocument over de groepsaanpak is *Jeugdgroepen in beeld* van H.B. Ferwerda en A. Kloosterman, Politie en Wetenschap 2004.
- Zie ook *De buurt is bang. Knelpunten in de opsporing van criminele jeugdgroepen* van Hans Schaafsma 2010.
- Informatie over de Haagse groepsaanpak is te vinden in het document *Aanpak opgeschaalde overlastgroepen: de leidraad*.
- Meer informatie over de rol van de burger: Raad voor het Openbaar Bestuur (2011) *Veiligheid en vertrouwen. Kernen van een democratische rechtsstaat*.

- Meer informatie over de pilots heterdaadkracht is te vinden in: Meer heterdaadkracht in Schilderswijk Oost Plan van Aanpak, Bureau Politie Haaglanden, januari 2011 en Meer heterdaadkracht winkelcentrum Leyweg Plan van aanpak, Bureau Zuiderpark politie Haaglanden, januari 2011.

Bijlage 2:

**Matrix van mogelijk
te nemen maatregelen**

Bijlage 2:

Matrix van mogelijk te nemen maatregelen

De projectmaatregelen kunnen worden onderscheiden in omgevinggerichte maatregelen (preventief), slachtoffergerichte maatregelen (preventief) en dadergerichte maatregelen (preventief en repressief). Deze maatregelen kunnen gelden voor de gehele regio, voor specifieke wijken, buurten en groepen en ook voor individuele personen.

Probleem	overall/iedereen	Hot spots en Hot areas/Hot groups	Hot victims en Hot targets/ Hot shots
Situatie <i>preventief</i>			
Slachtoffer <i>preventief</i>			
Dader <i>preventief</i>			
Dader <i>repressief</i>			

Bijlage 3:

Checklist

Kenmerken jeugdgroep¹⁰

Bijlage 3:

Checklist Kenmerken jeugdgroep¹⁰

Individuele kenmerken:

Naam
Geb. datum
Etnische afkomst
Opleiding
Werk
Gezinsituatie
Problemen thuis
Huidige verblijfplaats
Vrijtijdsbesteding
Hulpverlening
Typologie (beginners, doorstromers, zeer actieve veelplegers, ISD'ers etc.)
Houding ten opzichte van politie/criminaliteit
Riskante gewoonten
Spijbelen
Stoornis in gedrag/psyche
Startleeftijd
Toekomstperspectief
Strafrechtelijk verleden
Strafrechtelijk verleden familie
Vrienden bekend bij politie
Beïnvloeders / rolmodellen
Bijzonderheden

Groep:

In & uitstroom
Groepsdruk
Etnische achtergrond
Loyaliteit
Verantwoordelijkheid / anonimiteit
Positie in de groep (kernlid, meeloper)

Situatie Buurt:

Ligging
Locatie / doelwitten beschikbaar
Voorzieningen (bv. buurthuis, horeca, coffeeshop, openbaar vervoer)
Hangplaats
Toezicht (beheerders)
Bereikbaarheid

Slachtoffers:

Wijkbewoners / ondernemers
Leeftijd en sekse
Etnische afkomst
Huurders of eigenaren
Preventie (beschermers)
Toezicht (burgernet, Twitter)
Woningcorporatie

¹⁰ Zie ook Kampijon, Marjolein (2006) 'Ik wijs je de weg, maar je moet hem zelf bewandelen...', afstudeerscriptie criminologie, politie Haaglanden/Erasmusuniversiteit, Den Haag/Rotterdam.

Bijlage 4:

Checklist Hot spotaanpak

Bijlage 4: Checklist Hot spotaanpak

Het is handig om deze bijlage voor gebruik éérst te kopiëren.

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de hot spotaanpak zijn:

- De probleemgerichte aanpak volgens SARA (Scannen van hot spots, Analyseren van probleem en plan van aanpak opstellen, Reageren door het treffen van maatregelen, Assessment uitvoeren: evalueren van de aanpak).
- De informatiegestuurde politie: eerst informatie vergaren en probleem analyseren, daarna maatregelen uitvoeren.
- Burgerparticipatie: informeren, adviseren, consulteren en actief betrekken van burgers.

De aanpak volgens SARA

De probleemgerichte aanpak volgens het SARA-model is geen rechtlijnige route van A naar Z. Er zijn parallelle processen en het geheel heeft een cyclisch karakter. Voor de overzichtelijkheid staan de activiteiten wel na elkaar beschreven.

Scannen

- Stel vast waar zich hot spots voordoen
Hot spots zijn locaties waar sprake is van een hoge concentratie van een bepaald veiligheidsprobleem / bepaalde vorm van criminaliteit, die zich gedurende langere tijd voordoet en waarbij een bepaalde groep burgers, ondernemers of instellingen extra schade of overlast ondervindt. Pas de '80/20-regel' toe:
 - Hot spots zijn zichtbaar op de jaarlijks geproduceerde Gebiedsscans Criminaliteit en Overlast.
 - Burgers en wijkagent vullen dit aan met actuele informatie.
 - Bepaal of deze hot spot alleen in het eigen werkgebied ligt of in de werkgebieden van meerdere wijkbureaus. Is dit laatste het geval: betrek deze bij de volgende stappen.
 - Stem de bepaling en de aanpak van de hot spot af op de aanpak van hot spot(s) vanuit de groepsaanpak.
- Stel op grond van bovenstaande een advies op met prioriteitstelling voor de aanpak van hot spot(s).
- Het Strategisch Managementteam (SMT) van het wijkbureau bespreekt het advies en stelt dit vast.
- Voor 1 juli vindt afstemmingsoverleg plaats met lokale veiligheidspartners, waarin gebiedsscan naast plannen van gemeente en OM (en andere partners) wordt gelegd.
- De gemeente stelt het veiligheidsplan voor komend jaar op.

Analyseren

- Stel een probleemanalyse op (vooral van belang bij 'grote' veiligheidsproblemen).
 - Check of lokale partners probleem herkennen en als probleem ervaren.
 - Check of burgers probleem herkennen en als probleem ervaren.
 - Ga de buurt in en verzamel actuele extra informatie over de hot spot.
 - Beantwoordt de 7 w's (wie, wat, waar, wanneer, waarom, waarmee, wijze waarop) uit de informatieroos. Houdt daarbij ook de criminaliteitsdriehoek van Eck in het oog (dadergericht, slachtoffergericht en omgevingsgericht).
 - Onderzoek wie kunnen bijdragen aan de oplossing van het probleem (beschermers, beheerders en beïnvloeders uit de driehoek van Eck). Los het probleem niet alleen op!
- Stel het plan van aanpak op.
 - Beschrijf het probleem in hoofdlijnen (hot spot, hot crime, hot victims, hot shots/groups).
 - Formuleer doelstellingen SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden).
 - Doe dat samen met de partners.
 - Maak gebruik van ervaringen van collega's binnen het eigen korps (andere wijkbureaus en adviespunt Preventie en Veiligheid) en bij andere korpsen (Politie Kennisnet, Politie 2.0) en buiten de politie (gemeentelijke dienst OOV, het CCV).
 - Beschrijf de maatregelen en geef aan wie wat wanneer doet. Geef duidelijk aan wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft.
 - Geef aan hoe de maatregelen bijdragen aan de oplossing.
 - De maatregelen dienen te voldoen aan voorwaarden:
 - zij zijn afgestemd op probleemanalyse en doelstellingen;
 - zij steunen op draagvlak onder alle betrokkenen;
 - er is sprake van een combinatie van maatregelen gericht op daders (tegenhouden (beïnvloeden) en/of oppakken), slachtoffers (beschermen) en omgeving (beheren);
 - zij zijn niet tegenstrijdig, zij vullen elkaar bij voorkeur aan;
 - kies bij aanvang ook maatregelen waarmee snel succes te behalen valt;
 - zij bieden ruimte aan betrokkenheid van burgers.
 - Leg vast hoe (en met wie) de interne en externe communicatie (informatie uitwisseling) dient te verlopen.
 - Leg vast hoe en wanneer de aanpak wordt geëvalueerd. Maak onderscheid tussen proces- en effectevaluatie.
- Het plan van aanpak wordt besproken en vastgesteld in het Tactisch Managementteam (TMT).
- Wie zorgt dat personele capaciteit beschikbaar is (politie en/of politie-vrijwilligers).

Reageren

- Inzet op situationele preventie (bescherming slachtoffers en beheer omgeving).
 - Vergewis je er van dat alle betrokkenen het probleem als probleem zien.
 - Maak gebruik van het probleem oplossend vermogen van burgers.
 - Maak gebruik van het probleemoplossend vermogen van sociale en maatschappelijke verbanden en instellingen op lokaal niveau (buurtverenigingen, scholen, winkeliersverenigingen, ondernemers, woningcorporaties, etc.).
 - Houd in het oog dat de regie voor situationele preventie primair bij de gemeente ligt.
 - Concentreer de inzet van de politie bij de situationele preventie op adviesverlening en stimulering
 - zet politiekennis in over het wegnemen van de gelegenheid tot criminaliteit;
 - partners 'mee' krijgen door duidelijk te maken wat men terug krijgt in ruil voor de inzet.
 - Betrek Bureau Burgersamenwerking. Het bureau heeft ervaring met de inzet van getrainde burgers en kan capaciteit beschikbaar stellen voor de hot spotaanpak (de Flexploeg).
 - Betrek Adviespunt Preventie en Veiligheid. Het adviespunt beschikt over veel kennis en ervaring op het gebied van (situationele) preventie.
 - Houd in het oog dat een preventieve aanpak onderhouden en geactualiseerd moet worden. Dit is geen eenmalige actie.
- Inzet op opsporing en handhaving.
 - Zorg voor actuele daderinformatie. Op afspraak kan BRI informatie aanleveren aan het LIK.
 - Informeer bij BRI over mogelijke inzet van nieuwe opsporingsmethoden.
 - Maak duidelijke afspraken met het OM over het opnemen van aangiften, over hot spotsurveillance, buurtonderzoek, forensische opsporing, inzet BOB-middelen, vervolgingstraject, externe communicatie, etc.
 - Garandeer goede samenwerking tussen recherche en wijksurveillance (interventieteam).
 - Bij buurtonderzoek óók aandacht voor preventie en vergroting betrokkenheid van burgers en ondernemers.
 - Zet SMS-Alert/Burgernet in en vraag hondenbezitters extra op te letten om de heterdaadkracht te vergroten.
 - Maak een dadergroepanalyse als sprake is van een criminele jeugdgroep.
 - Werk samen en maak afspraken met (de partners uit) het Veiligheidshuis voor de groepsaanpak.
 - Voer, in overleg, probleemgerichte handhaving uit zoals hot spotsurveillance, bromfietscontroles, kelderboxacties, etc.

- Betrek ketenpartners (jongerenwerk, welzijnswerk, woningcorporatie, etc.).
- Zorg voor goede terugkoppeling naar de buurt.
- Zorg dat breed bekend wordt dat dader(s) gepakt zijn om potentiële daders af te schrikken.
- Zorg voor handhaving van succes en overleg met ketenpartners en het Veiligheidshuis over de nazorg.
- Het Operationeel Managementteam (OMT) bekrachtigt wekelijks de aanpak, de uitvoering van maatregelen en de inzet van capaciteit. In de dagelijkse briefing wordt concreet afgesproken wie wat doet.

Evalueren

- Maak onderscheid tussen:
 - Effectevaluatie.
 - Procesevaluatie.
- Voer een eerste evaluatie uit ongeveer een half jaar na de start van de hot spotaanpak.
- Betrek de samenwerkingspartners, burgers en andere belanghebbenden bij de evaluatie.
- Betrek zowel cijfers als persoonlijke (leer)ervaringen in de evaluatie.
- Zet resultaten en doelstellingen tegen elkaar af.
- Doel van de evaluatie is succes vaststellen, zo nodig de aanpak bijstellen en te leren voor de toekomst (binnen dit traject en elders).
- De belangrijkste indicatoren voor de effectmeting:
 - aantal aangiften;
 - ophelderingspercentage;
 - ontwikkeling slachtofferschap;
 - ontwikkeling veiligheidsgevoelens;
 - ontwikkeling heterdaadkracht (heterdaadratio);
 - vertrouwen in de politie.
- De veiligheidsmonitor biedt jaarlijkse informatie. Het maandelijks tabellenboek Criminaliteit & Overlast, de website www.hoeveiligismijnwijk.nl en de wijkagent bieden informatie tussentijds.
- Een complexe of onorthodoxe aanpak vraagt om een uitgebreidere evaluatie dan een eenvoudige of beproefde methode.
- De ontwikkelingen op de hot spot worden in het Strategisch Managementteam (SMT) periodiek besproken.
- Resultaten delen met gemeente en OM.
- Positieve resultaten zo snel mogelijk kenbaar maken aan de buurt.

COLOFON

Uitgave:
Politieacademie

Auteurs:
DSP-groep
Bram van Dijk
Carolien van den Handel
Politie Haaglanden
Peter Versteegh

ISBN:
978-90-79149-48-3

Datum:
Augustus 2011

Oplage:
1000 exemplaren

Fotografie:
Politie Haaglanden

Vormgeving:
Mixed Media, Bussum

Drukwerk:
OBT, Den Haag

Productiebegeleiding:
Communicatie & Marketing, Politieacademie

Extra exemplaren van deze publicatie zijn verkrijgbaar bij:
Politieacademie
Lectoraat Gebiedsgebonden Politie
Postbus 834
7301 BB Apeldoorn
monique.wiltink@politieacademie.nl

© 2011 Politieacademie
Behoudens door de wet gestelde uitzonderingen mag niet uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder schriftelijke toestemming van de Politieacademie, die daartoe door de auteurs met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk is gemachtigd.

11-136

